

Toimitilaturvallisuuden riskienhallinnan juridiset vaikutukset poikkeusoloissa

Lauri Niemi

2020 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Toimitilaturvallisuuden riskienhallinnan juridiset vaikutukset poikkeusoloissa

Lauri Niemi
Oikeustradenomi
Opinnäytetyö
Huhtikuu, 2021

Tavoitteena tässä opinnäytetyössä oli tutkia ajankohtaista aihetta, eli poikkeustilaa.

Tarkemmin tarkoituksena on selvittää, kuinka poikkeusolojen aikana yritykset kokevat toimitilaturvallisuuden muuttuvan, sekä onko laki tarpeeksi joustava sellaisenaan, että yritykset pärjäävät lain raameissa poikkeustilankin aikana toimitilojensa turvallisuuden takaamiseksi. Tässä opinnäytetyössä selvitetään useamman eri asemassa työskentelevän henkilön mielipide asiaan. Opinnäytetyössä on mukana myös muutama eri alan yritys, joilla on erilainen tarve toimitiloille, jolloin ajatukset voivat olla erilaisia.

Konkreettinen esimerkki henkilöstä joka tästä tutkimuksesta hyötyy voisi olla esimerkiksi pienen tai keskisuuren yrityksen toimitusjohtaja, joka haluaa tehostaa ja turvata omaa toimintaansa, sekä turvata yrityksensä jatkuvuutta.

Tärkeänä tässä opinnäytetyössä pidän sitä, että tulokset, joita saadaan, ovat luotettavia ja tarpeeksi tiiviitä. Tutkimuskysymykseksi asetettiin: ”Kuinka poikkeusolot vaikuttavat juridisessa mielessä toimitilojen turvallisuuteen?”

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui kvalitatiivinen tutkimusmetodi, joka tässä tutkimuksessa toteutettiin pääosin haastattelulla. Haastattelu ja kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä valikoituivat aiheen laajuuden vuoksi itselleni parhaaksi tavaksi lähestyä tutkimuskysymystä. Tutkimuksessa oli tarkoitus kartoittaa erilaisten yritysten erilaista käyttöä toimitiloilleen, sekä selvittää niiden turvallisuutta ja riskienhallintaa.

Ajankohtaisuutta tutkimukseen haettiin COVID-19 tilanteesta ja sen vaikutuksista toimitilaturvallisuuteen.

Haastateltavat olivat eri yrityksistä ja erilaisilla lähtökohdilla työtehtäviensä, kuin kokemuksienkin perusteella.

Lauri Niemi

How a state of emergency affects safety issues on business premises, when viewing it from the legal point of view.

Year	2020-2021	Pages	41
------	-----------	-------	----

This thesis reflects how a state of emergency affects safety issues on business premises, when viewing it from the legal point of view.

As a method of research for this thesis qualitative interviews were used which was considered the best method, as the topic was quite wide. The interviews enabled vast coverage as well as specific defined questions regarding the topic.

The research commenced with finding out about different kind of businesses and their need for business premises. Because the usage of business premises affects a lot of company safety as part of the research it became clear that a smaller company has a completely different need for premises than for example, a company operating a sizeable manufacturing facility. Mostly these special needs are dictated by the amount of personnel, tools used and safety/manufacturing regulations. After getting to know the special requirements that different companies have for their business premises, research took place as to the effects of a state of emergency. The thesis focuses on the effects of the ongoing COVID-19 pandemic as it is a current worldwide situation that is still happening and has global consequences. Due to the situation being a global pandemic and having such vast consequences the research concerned only the situation in Finland. The thesis compared earlier state of emergencies to the Covid-19 pandemic, and how modern technology has affected the current situation compared to the past. Earlier states of emergency are not directly comparable to the Covid-19 pandemic, but some similarities can be compared and researched.

After establishing the concept of business premises and the state of emergency the legislation behind both was considered This was the most difficult and complex part of the thesis, because of the many laws that affect business premises during a state of emergency. There were 12 interviewees as part of the empirical research and the majority worked with security at different levels. Some of them had only two of years' experience from working with security and one of them had 42 years of experience with security.

The thesis provides useful information for people who work in security, or for their business premises and workplaces generally. Additionally the security industry as a whole may be interested in the research and the subsequent results.

Keywords: Risk management, law, safety of business premises, state of emergency

Sisällys

1	Johdanto.....	9
1.1	Tutkimuksen tavoite	10
1.2	Tutkimuksen tarkoitus.....	13
1.3	Tavoitteellinen tutkimuskohde.....	14
1.4	Tutkimuksen juridinen tietoperusta.....	14
2	Tutkimusmenetelmät	15
2.1	Tutkimusmenetelmiä yleisesti.....	15
2.2	Oikeustieteellisen tutkimuksen erot tutkimusmenetelmiä valittaessa	16
2.3	Oikeustieteellisen tutkimusmenetelmän valinta, sekä sopivuus tähän tutkimukseen	18
2.4	Haastattelun hyödyt tutkimuksessa	20
3	Haastattelututkimuksen teoriaa	20
4	Haastattelututkimuksen perustelu tutkimukseen.....	22
4.1	Haastattelun esittely	23
4.2	Haastattelun eteneminen ja tulokset	24
4.3	Haastattelun tuloksien analysointi.....	25
4.4	Tutkimusmenetelmät	28
5	Poikkeustila	28
5.1	Mikä on poikkeustila?	29
5.2	Tartuntatauti poikkeustilana	29
5.3	Poikkeustila Suomessa.....	29
5.4	Kuinka varautua poikkeustilaan.	30
5.5	Poikkeustilan juridinen vaikutus yleisesti	32
5.6	Poikkeustilan juridinen vaikutus yrityksiin	33
6	Toimitilaturvallisuus	34
6.1	Toimitilaturvallisuuden tärkeys poikkeustilassa	35
6.2	Kehämalli toimitilaturvallisuudessa	36
6.3	Toimitilaturvallisuus osana yritysturvallisuuden osa-alueita.....	37
6.4	Toimitilaturvallisuuden juridiset lähtökohdat	39
6.5	Toimitilaturvallisuuden standardisointi	41
6.6	Turvallisuuskulttuuri yrityksissä.....	41
7	Riskienhallinta	43
7.1	Mitä on riskienhallinta?.....	44
7.2	Riskien jaottelu.....	45
7.3	Riskienhallinnan eroja eri toimialoilla	46
7.4	Riskienhallinnan toteutus	47
7.5	Riskienhallinnan juridiikkaa	47

8	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	49
9	Jatkotutkimusmahdollisuudet	50
10	Yhteenveto	50
11	Arviointi	52
12	Kuviot	52
13	Liitteet.....	52
	13.1 Haastattelun kysymykset.....	52
	Lähteet.....	53

1 Johdanto

Toimitilaturvallisuuden liittyy välillisesti useita lakeja, jotka ohjaavat yrityksiä pitämään toimitilat sellaisessa kunnossa, että toimitiloissa työskentelevillä on turvalliset oltavat töissä. Näen, että suurin laki, jotka ohjaavat toimitilaturvallisuutta on työturvallisuuslaki.

Työturvallisuuslain 1 luku 1§ kertoo lain tarkoituksesta. Työturvallisuuslain tarkoitus on parantaa työympäristöä, sekä työolosuhteita siten, että turvataan työntekijöiden työkykyä ja ennaltaehkäistä tapaturmia, sekä turvata työntekijöitä työpaikalla. (738/2002)

Kyseinen pykälä antaa todella laajan vaikutuksen työturvallisuuslaille, jota sitten jokainen yritys voi tulkita hiukan omalla tavallaan, riippuen työn luonteesta ja työntekopaikasta. Työturvallisuuslaki kuitenkin velvoittaa työnantajaa tekemään toimenpiteitä pitääkseen työntekijät turvattuina koko ajan töissä ollessaan. Toimitilaturvallisuudelle ei ole omaa lakia, joka suoraan ohjaisi pelkästään toimitilaturvallisuudessa.

Toimitilaturvallisuus voidaan katsoa syntyvän useasta eri osa-alueesta, näille osa-alueille sitten löytyy omia lakejaan. Tällöin näen näiden lakien olevan lait, jotka omalla osallaan määrittävät myös toimitilaturvallisuutta.

Tämä opinnäytetyö keskittyy pääosin Suomeen tutkimusongelmansa kanssa. Opinnäytetyössä voi olla joitain vertauksia myös muihin maihin tai yleisesti kansainvälisistä asioista aihealueittain.

Taustana omille näkemyksilleni ja mielipiteilleni, joita esitän tutkimuksen sisällössä, on kymmenen vuoden kokemus yksityiseltä turvallisuusosalta erilaisista ja eri tasoista tehtävistä. Tehtäviä ovat olleet esimerkiksi turvalaitteiden myyminen ja asentaminen, turvallisuusratkaisuiden fyysinen toteuttaminen, operatiivisena työjohtona toimiminen, turvallisuusasioiden kouluttaminen, sekä toimihenkilönä toimiminen. Työkokemusta on karttunut useasta eri yrityksestä, sekä yritysten yksiköistä.

Näkemyksiäni ja mielipiteitäni olen käynyt läpi myös oman verkostoni jäsenten kanssa, jolloin omia näkemyksiä ja mielipiteitä on tullut tulkittua myös kriittisesti. Kriittinen tarkastelu omille näkemyksille ja mielipiteilleni on mielestäni todella tärkeää, jotta tieto olisi mahdollisimman todenmukaista ja järkevää, sekä mielellään tietysti myös perusteltavissa muidenkin mielestä.

1.1 Tutkimuksen tavoite

Tavoitteena opinnäytetyössäni on, että jokin taho voisi saada hyötyä siitä omaan toimintaansa. Opinnäytetyölläni ei ole suoraa toimeksiantajaa, joten tämä opinnäytetyö ei ole tehty tähdäten vain yhden yrityksen tai yhden alan etua ajatellen. Uskon, että suurin hyöty opinnäytetyöstäni on varmastikin eri yritysten turvallisuusorganisaatioille, jotka työskentelevät riskienhallinnan parissa toimitilaturvallisuuden saralla. Tutkimuksessa huomioidaan myös pääkysymyksen lisäksi yleisesti työturvallisuutta suurena kokonaisuutena, sekä kuinka eri osa-alueet voivat vaikuttaa toisiinsa. Haastateltavia oli yhteensä 12 henkilöä, joista jokaisella on osaaminen turvallisuusosalta, toiset tuoreempia osaajia ja toiset alan konkareita.

Kysyin myös jokaiselta haastateltavalta, kokevatko he tutkimuksen hyödylliseksi ja kuinka he kokevat sen hyödylliseksi? Kaikkien mielestä tämä on sellainen asia, johon tulisi keskittää enemmänkin huomiota ja jää usein liiketoiminnan alle, ellei asioita ole edistämässä erillinen henkilö tai tiimi yrityksen koosta riippuen. Koen tämän palautteen kertovan siitä, että tämläiselle tutkimukselle on käyttöä, kunhan tutkimuksen tulokset vain saa tarpeeksi laajasti annettua tiedoksi eri yrityksen ihmisille. Pääosin tulokset varmastikin kiinnostavat yritysten turvallisuusorganisaatioita, mutta uskon, että tuloksien myötä myös muu yritys voitaisiin saada enemmän kiinnostuneeksi yleisesti toimitilaturvallisuudesta, varsinkin juridisessa mielessä ja poikkeustilan aikana. Esimerkiksi uskon toimitusjohtajien ja muiden rahoituksista päättävien tahojen hyötyvän kaikista eniten tämän tutkimuksen lukemisesta ja siihen tutustumisesta. Turvallisuusorganisaation turvallisuusasiantuntijat ja muut ovat kuitenkin lähtökohtaisesti tietoisia tämän tutkimuksen asioista, mutta saattavat kaivata työkalua, jolla perustella asioita henkilöille, jotka niin sanotusti istuvat kirstun päällä ja antavat hyväksyntänsä käyttää rahaa turvallisuuteen. Tällöin toki myös esimerkiksi turvallisuusasiantuntijat hyötyvät tutkimuksesta, mutta selkeästi eri tavalla kuin raha-asioista päättävät henkilöt, joiden silmät tutkimus saattaa avata ja tätä kautta toimitilaturvallisuuteen varautumiseen saatetaan varautua paremmin kuin ennen, sekä yleisesti ottaa turvallisuusasioita vielä vakavammin.

Tälle tutkimukselle on mielestäni täysin mahdotonta nimetä yhtä tai kahta tahoja, alaa tai työtehtävää, joissa tutkimuksesta on hyötyä. Tutkimuksessa on kuitenkin pyritty mahdollisimman kattavasti kertomaan asioista niin arkisella kielellä, että myös vähemmän turvallisuuteen orientoituneet ihmiset pystyvät lukemaan tutkimuksen siten, että heillä on koko ajan selkeä käsitys mistä puhutaan ja mihin asioihin se vaikuttaa.

Konkreettisenä esimerkkinä tutkimuksen hyödyistä on yrityksen toimitila, jonka suhteen riskienhallintaa on mietitty vähän tai ei juuri lainkaan. Tutkimukseen tutustumisen jälkeen yritys miettisi toimitilaturvallisuutta uudestaan huomioiden myös työnantajan vastuut, jotka

tulevat laista. Samalla myös riskienhallintaa ja varautumista oman liiketoiminnan käynnissä pitämiseksi silmällä pitäen. Nämä asiat läpikäytyä ja puutteet korjattua jatkuva poikkeustila ei aiheutakaan enää niin suuria ongelmia liiketoimintaan tai vaihtoehtoisesti tilanteen normalisoituessa ja uuden poikkeustilan iskiessä, olisi siihen valmiit suunnitelmat ja toimenpiteet selvillä ja oman yrityksen liiketoimintaa pystytään jatkamaan mahdollisimman normaalisti yleisestä tilanteesta huolimatta.

Turvallisuus on kuitenkin jokaiselle jollakin tasolla tärkeää ja ihmiset huomioivat sitä yleisesti elämässään, ainakin jossain asiayhteydessä. Jokainen ihminen on varmasti joskus miettinyt esimerkiksi, käveleekö punaisia päin, kantaako täpötäyden kahvikupin sohvalle vai ottaako siitä huikan ennen liikkumista ja mille asuinalueelle haluaisi muuttaa riskien suhteen. Nämäkin ovat riskienhallintaa arkipäiväisissä tilanteissa. Mielestäni jokainen ihminen taitaa riskienhallintaa jollakin tasolla, usein toki mukavuus edellä ja ei niin tietoisesti, kuin alaan perehtyneet ammattilaiset. Toivon, että osallistuttamalla mahdollisimman montaa tahoa riskienhallinnan tärkeyden suhteen, saataisiin varmastikin parhaita tuloksia aikaiseksi yrityksestä tai toimialasta riippumatta.

Pyrin tekemään tästä tutkimuksesta niin selvän ja mahdollisimman mielenkiintoisen, että myös turvallisuusalaan vähemmän tutustuneet jaksaisivat tutustua ainakin lopputuloksiin ja ymmärtäisivät riskienhallinnan tärkeyden myös omassa työssään ja yleisesti elämässään.

Toivon, että tutkimukseni mahdollisesti herättäisi yritysten turvallisuusorganisaatioissa ajatuksia, sekä lopuksi jopa toimenpiteitä varautumisen kannalta. Pyrin tutkimuksessa pitämään varautumisen ensisijaisena keinona kaikkiin ongelmiin, koska näen itse, että varautumisen kautta välttämällä kaikki pienet ja suuret turvallisuusuhat saadaan kaikista parhaiten tuloksia. Tuloksina ovat esimerkiksi ihmisten turvallisuus, jota myötä yrityksen maine turvallisena työpaikkana työnhakijoille ja muille yrityksille kasvaa. Yritys usein hyötyy myös rahallisesti, koska vähemmän tapaturmia tarkoittaa vähemmän maksettavia vahinkoja ja useimmiten näkyy myös vakuutusmaksuissa.

Varsinkin nyt, kun olemme olleet poikkeustilassa ja aihe on varmasti monen turvallisuusorientoituneen henkilön mielessä, koen aiheen olevan ajankohtainen. Monet varmasti miettivät ja keskustelivat pienemmissä ryhmissä keskenään poikkeustilan vaikutuksista, sekä jakavat omia neuvojaan ja mielipiteitään tulevaa kohtaan. Kukaan ei kuitenkaan tälläkään hetkellä tiedä kuinka kauan koronasta johtuva tilanne kestää. Tilanne on kehittänyt monia yrityksiä todella nopeasti alueilta, joita ei välttämättä ole edes osattu ottaa huomioon turvallisuussuunnittelussa. Monet asiat yrityksissä kuitenkin muuttuivat nopealla aikataululla ihmisten jäädessä etätöihin, sekä toimitilojen jäädessä huomattavasti tyhjemmiksi kuin yleensä.

Tämä tutkimus on käytettävissä todella monen erilaisenkin yrityksen tarpeisiin. Käsittelen tutkimuksessa laajasti toimitilaturvallisuutta yleisesti, ottaen huomioon poikkeusolot ja juridiikan. Näen suurimmaksi hyötyjäksi tutkimuksesta kaikki turvallisuudesta ja erityisesti toimitilaturvallisuudesta kiinnostuneet henkilöt. Jokaisella henkilöllä on oma henkilökohtainen vastuunsa siitä, että oma työskentelypaikka on turvallinen. Toimitilojenkin turvallisuus voi vaarantua lukuisen monella eri tavalla niin ihmisten, kuin ulkoistenkin tekijöiden kannalta. Jokainen pystyy kuitenkin yksilönä vaalimaan hyvää turvallisuuskulttuuria pitämällä itse huolta turvallisuudesta, sekä muistutteleamalla kollegoilleen turvallisuuden tärkeydestä.

Opinnäytetyössä on kuitenkin perusteltu asiat juridiselta kannalta, jolloin opinnäytetyö kestää myös juridisen tarkastelun ja pitävyyden. Aihe opinnäytetyössä on kohtuullisen laaja, mutta riskienhallinnan saralla on usein todella vaikeaa pitää aihetta niin tiiviinä, kuin monen muun aiheen kanssa. Riskienhallinta on todella monen asian summa, jolloin täytyy käsitellä aiheita myös pääaiheen vierestä, jotta tutkimus olisi luotettavaa ja järkevää. Turvallisuus yleisestikään ei ole niin yksiselitteistä, vaan vaatii todella paljon huomioita myös muita vaikuttavia asioita kohtaan.

Opinnäytetyössä mukana oleva poikkeustilan vaikutus toimitilaturvallisuuteen tuo opinnäytetyölle ajankohtaisen kulman lähestyä asiaa ja luo pohjaan nimenomaisesti riskienhallinnan puolelle, jossa halutaan olla valmiita mahdolliseen seuraavaan poikkeustilaan ja sen tuomiin haasteisiin. Tätä kirjoittaessa, edellinenkin poikkeustila ei vielä ole täysin loppunut, mutta tähän on ehditty jo tottua, kun aikaa poikkeustilassa on kulunut. Yritykset kuitenkin kehittävät toimintojaan koko ajan pidemmälle ja varautuvat mahdolliseen uuteen aaltoon, sekä laativat suunnitelmia uutta mahdollista riskiä kohtaan, jolla olisi samansuuruiset vaikutukset.

Opinnäytetyöni pitää sisällään myös haastattelun. Haastattelu on toteutettu usean eri yrityksen eri asemassa työskenteleville henkilöille. Uskon, että eri asemassa olevat henkilöt kokevat asiat eri tavalla. Eri henkilöillä on myös erilaiset tarpeet toimitiloilleen. Toimitilojen koko, säilytystarpeet, kalusto, työntekijämäärät, toimitiloissa vietetty aika ja toimitilojen sijainnin tärkeys ovat asioita, jotka varmasti vaihtelevat haastateltavien parissa. Pysin haastatteluissa ottamaan huomioon nämä asiat ja laatimaan kysymykset siten, että väärinymmärryksiltä vältytään ja tieto pysyy haluttuna ja käyttökelpoisena, sekä vertailukelpoisena.

Toimitilat ovat useille yrityksille yrityksen sydän. Suurin osa ainakin hallinnon työtehtävistä, sekä joillain aloilla kaikki työ painottuu pääosin toimitiloihin. Tällöin toimitilojen tulee olla sellaiset, että ihmisten on hyvä ja turvallinen työskennellä siellä, sekä mahdollisesti

asiakkaiden tullessa käymään yrityksen toimitiloissa, tulee toimitilojen antaa luotettava kuva yrityksestä.

Kauppalehden tekemässä artikkelissa on käsitelty tiiviisti erilaisten yritysten tarpeista ja kriteereistä toimitilaa valittaessa. Artikkelissa on esitetty täpiksi kysymys, kuinka paljon toimitiloihin tulee henkilöitä, kuinka usein ja kuinka pitkäksi aikaa. Artikkelin mukaan tämä on yksi painava syy toimitilaa mietittäessä. (Filpus, 2020) Monet luultavasti kokevat tämän siten, että toimitila valittaisiin tällä kriteerillä vain helpottaakseen omien työntekijöiden kulkemista, mutta itse ajattelen asian turvallisuuden kannalta saman kysymyksen kautta.

1.2 Tutkimuksen tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoitus on antaa lukijoille kokonaisvaltaista kuvaa siitä, kuinka paljon yritykset ovat jo ajatelleet toimitilaturvallisuuttaan poikkeustilan huomioiden, sekä millaisia toimenpiteitä asiaa varten on jo tehty. Jo tehdyt toimenpiteet riippuvat tietenkin todella paljon yrityksen omasta turvallisuusorganisaatiosta, sekä omasta varautumisen tasosta asioihin yleisesti.

Tarkoituksena on myös pyrkiä yleisesti kehittämään yritysten turvallisuuskulttuuria, sekä tuoda ihmisille turvallisuus tutummaksi aiheeksi. Mitä tutumpi aihe turvallisuus on ihmisille, uskon että sitä enemmän siihen tullaan tulevaisuudessa keskittämään huomiota. Näen yrityksen turvallisuusorganisaation todella tärkeänä osana yrityksen jatkuvuuden kannalta, sekä tietyllä tavalla myös yhteisöllisyyden luomisessa. Tätä tukee myös Miettisen kommentti kirjassaan, että suojaustason kehittäminen elää yrityksen kasvamisen mukana ja sen tulee olla linjassa yrityksen koon ja tavoitteiden kanssa. (Miettinen 2002, 25.) Turvallisuuskulttuuria voidaan luoda myös muun yhteisöllisyyden ja työpaikkakulttuurin luomisen ohessa. Uskon yleisen yhteisöllisyyden ja turvallisuuskulttuurin tukevan toisiaan monessa asiassa todella tehokkaasti. Esimerkkinä voitaisiin käyttää, vaikka yleistä työporukan keskeistä viestimistä, joka varmasti monen mielestä helpottuu, kun tuntee myös kollegansa ja tietää millä tavoin he reagoivat mihinkin viestintätyyliin ja ovatko he yhtä orientoituneita asian kanssa, kuin mitä itse on. Miettinen kirjoittaa kirjassaan myös jokaisen yksilön olevan omalta osaltaan vastuussa yrityksen turvallisuudesta. Yksilöiden toimintaa tulee myös valvoa ja puuttua poikkeuksiin, jolloin käytäntö onnistuu turvallisuuden kannalta parhaiten. (Miettinen 2002, 20.)

Opinnäytetyön tarkoitus myös aiemman lisäksi on lisätä ihmisissä turvallisuuden ja riskienhallinnan tietämystä, sekä halua parantaa omia toimitilaturvallisuuden ratkaisujaan, varsinkin poikkeusoloissa. Omasta näkemyksestäni suurin mielenkiinnon herättäjä näissä asioissa asioista päättävillä on usein raha. Mikäli osaa perustella toimitilaturvallisuuden tärkeyden, hyödyn ja toimenpiteet päättäjille säästöinä, saa luultavammin enemmän tukea omiin hankkeisiinsa. Tämän toki ymmärtää, koska yrityksen pääasiallinen tavoite on yleensä

tuottaa voittoa. Toimitilaturvallisuudesta huolehtimalla usein myös kiinteistö itse pysyy paremmassa kunnossa, jolloin ehkäistään yllättäviä äkillisiä kuluja kiinteistön suhteen.

Omaa mielipidettä tukemaan on Miettisen kirjassa myös kerrottu, että yritysturvallisuuden parantuessa, myös kilpailuetu on mahdollista saavuttaa sitä kautta. Mikäli yrityksen turvallisuustavoitteet ja vaatimukset kehittyvät linjassa yrityksen kautta, päädytään usein tilanteeseen, jolloin yritysturvallisuus nähdään kilpailuetuna. (Miettinen 2002, 26.)

1.3 Tavoitteellinen tutkimuskohde

Tavoittelen tutkimuksen kohteena olevan kaikenkokoiset yritykset, jotka käyttävät toimitiloja. En halunnut rajata pieniä, keskisuuria ja suuria yrityksiä, tai myöskään toimialoja. Koen itse, että tutkimuksella on enemmän annettavaa, mikäli se on laaja. Eri kokoisten yritysten ja toimialojen vertailu antaa mielestäni myös lisäarvoa tutkimukselle, sekä parantaa tutkimuksen käytettävyyttä huomattavasti. Mikäli tutkimus olisi rajattu vain yhden kokoluokan ja tietyn toimialan toimijoihin, olisi tutkimuksen tulokset varmastikin vähemmän käytössä, vaikkakin tarkempia juurikin valitulle yrityksen koolle ja toimialalle. Osa asioista voisi toki koskea kaikkia tietyn kokoisia yrityksiä, mutta tutkimuksen rajaaminen aiheuttaisi varmastikin myös vaikeuksia löytää tutkimusta, sitä etsivien ja tarvitsevien keskuudessa.

1.4 Tutkimuksen juridinen tietoperusta

Tutkimukseni aiheena on siis tutkia toimitilaturvallisuuden juridisia vaikutuksia poikkeustilassa. Tällöin tarvitsen myös juridista tietoperustaa asialle. Suoranaisesti juridisia vaikutuksia ei siis ole vielä rajattu, vaan niitä on tarkoitus tutkimuksen aikana etsiä ja selvittää. Pääosin juridinen puoli tulee varmastikin liittymään vahvasti työnantajan, sekä työntekijän vastuuseen turvallisista toimitiloista. Pysin myös huomioimaan tutkimuksessa sen, kuinka poikkeustilat muuttavat tilannetta, sekä vertailemaan sitä aikaan ilman poikkeustilaa. Tällöin uskon saavani kaikista parhaiten poikkeustilan vaikutukset näkyville, myös juridisessa näkökulmassa.

Haastateltavien mielipiteet ja näkemykset aion tarvittaessa tarkastella myös juridisesta näkökulmasta, sekä pyydän heitä tarvittaessa tarkentamaan kantaansa juridisesti, mikäli koen sen tarpeelliseksi. Tutkimuksen kaltaisten asioiden kanssa päivittäin työskenteleviltä saa kuitenkin paljon käytännöntietoa, varsinkin haastatteleamalla. Käytännöntiedon vertailu juridisiin velvoitteisiin verrattessa, uskon saavani aikaiseksi käytännönläheistä tietoa, joka kuitenkin kestää juridisen tarkastelun.

Suurimmassa juridisessa osassa tutkimuksessa ovat työturvallisuuslaki, työterveyshuoltolaki, pelastuslaki, valmiuslaki sekä toimitilaturvallisuuden standardit.

2 Tutkimusmenetelmät

Tähän tutkimukseen mietin ensin toteutustavan, jolla uskoin olevan paras lähteä lähestymään käsiteltävää asiaa, jonka jälkeen rakensin tutkimusmenetelmän toteutustavan ympärille. Koen itse, että tutkimuksen aiheen ollessa itselle mielenkiintoinen, pystyy asiaa tutkiakseen käyttämään itselleen sopivaa tutkimusmenetelmää. Itselle sopivin tutkimusmenetelmä on myös mielestäni tehokkain tapa saada tuloksia tutkimuksesta.

Huomasin tutkimusta tehdessä, että tutkimusmenetelmä oli varmastikin yksi asia, joka lisäsi motivaatiota työskentelyyni. Haastattelututkimus sopi itselleni kaikista parhaiten, koska pidän itseäni sosiaalisena persoonana ja haastattelun aikana saa mielestäni paljon laajemman kuvan haastateltavan mielipiteistä asiaa kohtaan, sekä itselle mahdollisuuden kysyä täydentäviä kysymyksiä ja saada lisää materiaalia omaan tutkimukseen.

Haastatellessa pystyy myös osoittamaan omaa osaamistaan ja ajatustaan tutkittavaa asiaa kohtaan alan ammattilaisille, joita haastattelin. Osa haastatelluista olivat toki jo ennestään tuttuja verkostojani, mutta myös jokunen uusi kontakti tuli kohdattua nykyisten verkostojen kautta. Tällöin haastattelututkimus oli itselleni samalla myös hyvä mahdollisuus verkostoitua hieman lisää.

2.1 Tutkimusmenetelmiä yleisesti

Tutkimusmenetelmiä on useita erilaisia ja niistä oikean valitseminen on tärkeää tutkimusaineistonkin vuoksi. Tärkeyden näen olevan tässä tapauksessa omalla mielekkyydellä tutkimukseen, sekä parhaiden mahdollisten tulosten saamista. Toki myös asiat kuten tutkimusaineiston ajantasaisuus, käytettävyys ja käyttö ovat tärkeää.

Tutkimusaineistoksi katsotaan se aineisto, joka kerätään informanteilta, eli tutkittavilta. Tutkimusaineistoksi tulkitaan siis se, jota lopuksi tutkimuksen aikana tulkitaan eli luokitellaan, ryhmitellään ja tulee myös tutkia tulkintaviitekehyksen avulla. (Vilkkä 2005, 183.)

Tutkimusmenetelmät voidaan perustasolla jakaa kahteen osa-alueeseen, määrälliseen tutkimukseen, sekä laadulliseen tutkimukseen. (Vilkkä 2005) Seuraavaksi käsittelen erilaisten tutkimusmenetelmien määritelmiä ja mahdollisuuksia.

Määrällinen tutkimus on tutkimusta, jolla pyritään selittämään ilmiöitä ja asioita numeraalisesti, kausaalisesti ja teknisesti. Määrällisen tutkimuksen tavoitteena on kuvailla asiaa, asian muutosta ja vaikutusta toisiin asioihin numeraalisesti. Aineistoina toimii tyypillisesti koe, kysely, haastattelu, tilasto tai rekisteriaineisto. (Nieminen & Lähteenmäki 2021, 13.)

Laadullisen tutkimusmenetelmän tavoitteena sen sijaan on pyrkiä ymmärtämään yksilöiden tai ryhmien toimintaa, kun ihminen itse antaa heille merkityksiä, eli laatuja. Tällaisia voivat olla esimerkiksi erilaiset tilanteet, uskonnot, uskomukset, halut ja arvot. Useimmiten aineistona toimii havainnointi, haastattelu tai asiakirja-aineisto. (Nieminen & Lähteenmäki 2021, 13.)

Haastattelututkimus. Vilka (2005) kirjassaan selittää haastattelututkimuksen haastatteluna, jolla tutkimus toteutetaan. Erilaisia haastattelutapoja voivat olla esimerkiksi lomakehaastattelu, teemahaastattelu tai avoin haastattelu. Haastattelututkimus on yleisesti laadullisessa tutkimusmenetelmässä käytetty tutkimustapa. Haastattelututkimus voidaan toteuttaa lomakehaastatteluna, teemahaastatteluna tai avoimena haastatteluna. Jokainen tapa on hiukan erilainen. Kerron tutkimuksen kohdassa 3 tarkemmin erilaisien haastattelumuotojen syntymisestä, syistä ja tunnistamisesta.

Tieteellinen tutkimusmenetelmä on siinä määrin erilainen että, koska jokaisen väitteen joka tutkimuksessa on, tulee olla mahdollista antaa perustelu. Perusteluunkin tulee jokaisen olla mahdollista hankkia esitietoa ja tutkia perustelun pätevyyttä tutkimuksessa. (Vilka 2005)

Tapaustutkimus on hiukan samanlainen piirteiltään, mutta kuitenkin sisältää erilaisia asioita. Tapaustutkimus kuitenkin perustuu myös suoraan faktoihin, joihin lähes aina kaikilla on mahdollisuus hankkia esitietoja asiasta. Tapaustutkimuksessa on tutkimusote, lähestymistapa tai näkökulma todellisuuden tutkimiseen, jossa tutkimuksen kohteeksi yleisesti tulee valita ensisijaisesti yksi, mutta tarvittaessa useampia tapauksia. Tapauksella tässä voidaan tarkoittaa esimerkiksi laitosta, toiminnallista prosessia tai sen osaa, organisaatiota, käsitettä tai yksilöä. (Vilka 2005, 183.)

Soveltava tutkimus on tutkimus, jolla pyritään saavuttamaan käytännöllistä hyötyä tutkimustuloksista. Soveltava tutkimus voi olla määrällistä tai laadullista tutkimusta. Samoin myös perustutkimus, jolla tutkitaan eri tieteenalojen perusteita järjestelmällisesti. (Vilka 2005, 178-183.)

2.2 Oikeustieteellisen tutkimuksen erot tutkimusmenetelmiä valittaessa

Silloin kun tutkimus tehdään huomioiden ja sisältäne myös oikeustieteiden kautta peilaamista tai niihin keskittyessä, tulee tutkimuksessa valita tutkimusmenetelmät myös oikeustieteelliseltä pohjalta. Hirvonen mainitsee mielestäni hyvin oppaassaan, että lainopin tutkimusmenetelmät eivät riitä monitieteisellä alalla tutkimusta tekeväille oikeustieteilijälle tai lainopin harjoittajalle. Hirvonen perustelee tämän sillä, että monesti lainopillinen tutkimus joutuu tarkastelemaan oikeutta aina myös toisen oikeustieteen osa-alueen näkökulmasta. (Hirvonen 2011, 56.)

Hirvonen oppaassaan kirjoittaa myös, että oikeustiede voidaan määritellä tieteeksi, jonka tarkoitus on tutkia oikeutta. Oikeustieteen nähdään käsittävän useampia eri tieteenhaaroja ja niillä voi olla myös eri päämäärät, sekä niissä käytetään eri tutkimusmenetelmiä. Jotta voitaisiin pohtia mitä tutkimusmenetelmiä oikeustiede käyttää ja mitkä näistä tutkimusmenetelmistä sopivat parhaiten itselle kyseiseen tutkimukseen, sekä henkilökohtaisesti. Tätä ennen tulisi Hirvosen mukaan kuitenkin määrittää, mistä oikeustieteen osa-alasta tutkimusta tehdään. Hirvonen itse jakaa oikeuden tutkimuksen tieteenhaarat kolmeen eri kokonaisuuteen, lainoppiin, oikeusteoriaan ja oikeuden monitieteisiin. (Hirvonen 2011, 21.)

Lainoppi nähdään usein oikeustieteen perinteisenä ydinalueena. Lainopin, eli oikeusdogmatiikan tutkimuskohteena on aina voimassaoleva oikeus. Lainopin tutkimuskohteisiin kuuluu yleisesti normien maailma, sen tuottama tieto normien todellisuudesta on luonteeltaan normatiivista tietoa, eli tieteellistä tietoa oikeusnormeista. Lainopilla pidetään yleisesti olevan kaksi tehtävää. Kaksi tehtävää ovat lain tulkinta ja systematisointi. Lainopilla pyritään selvittämään sisältöä voimassaolevista oikeusnormeista. Lainopilla pyritään käytännössä tutkimaan mikä on voimassaolevaa oikeutta, sekä mikä merkitys laista ja mahdollisista muista oikeuslähteistä löytyvällä materiaalilla on. Hirvonen kertoo myös, että lainoppia ei käytetä nykyään enää pelkästään keskittyäkseen pelkästään oikeussääntöjen tutkimiseen, vaan myös oikeusperiaatteisiin. Lainopin tarkoituksena on täten myös punnita oikeusperiaatteita ja yhteensovittaa niitä. Tämä vaatii aina myös oikeusnormien tulkintaa. Tällä tavoin lainopilla saadaan kuitenkin tuotettua punnintakannanottoja, jotka sisältävät myös tulkintakannanoton. (Hirvonen 2011, 22-24.)

Oikeusteorian tutkimuskohteina pidetään yleisesti oikeustieteen ja oikeuden yleisiä kysymyksiä. Oikeusteorialle on yleistä käsitellä eri oikeudenaloille yhteisiä käsitteitä ja oikeusperiaatteita, jonka lisäksi käsitellä myös kokonaisuudessaan voimassaolevaa oikeutta. Oikeusteorian ydinalueena ovat oikeuslähteoppi, oikeuden tulkinta-, soveltamis- ja argumentaatioteoriat, oikeuden pätevyysteoriat, oikeusnormiteoria ja oikeustieteen epistemologia ja metodologia. Yleisesti oikeusteorian tehtävänä pidetään Hirvosen mukaan lainopin ja juristien käytännön tarpeiden palvelemista. Käytännön tarpeiden tunnistaminen ja palveleminen johtuu siitä, että oikeusteorialla pyritään pääsääntöisesti antaa oikeustieteilijöille ja muille juristeille kokonaiskuva oikeudesta, sekä oikeuden keskeisistä käsitteellisistä normatiivisista ja metodisista elementeistä. (Hirvonen 2011, 25-27.)

Useimmiten oikeusteoreetikko omaa omanlaisensa näkökulman, kun näkökulma oikeuteen on useimmiten sisäinen ja sitoutunut täten voimassaolevaan positiiviseen oikeuteen ja arvioi oikeutta sen sisäisin mittapuin.

Oikeuden monitieteistä kuulee usein puhuttavan myös oikeuden yleistieteinä tai kontekstiteiteinä. Tässä metodissa oikeutta tarkastellaan toisen tieteenalan näkökulmasta. Yleisimpiä tarkastelu näkökulmia ovat historia, filosofia, yhteiskuntatiede, kansantaloustiede, sukupuolitutkimus, psykologia, poliittinen teoria, yhteiskuntatiede, taiteentutkimus, jne. Oikeusfilosofiaa on Suomessa lähtökohtaisesti pidetty kuuluvan osaksi oikeusteoriaa, eikä tämän vuoksi Suomessa ole itsenäisen oppiaineen asemaa. (Hirvonen 2011, 28.)

Kieltämättä oikeusteoria ja oikeuden monitieteet vaikuttavat todella samanlaisilta. Oikeuden monitieteet vain yleisesti mielestäni paneutuvat tarkemmin yksittäiseen alaan, kun oikeusteoria hiukan laajemmalla tasolla.

2.3 Oikeustieteellisen tutkimusmenetelmän valinta, sekä sopivuus tähän tutkimukseen

Hirvonen mainitsee oppaassaan, että oikeustieteessä ei ole yhteisiä standardisoituja tutkimusmenetelmiä. Tutkimusmenetelmät ovat oikeustieteellisessä tutkimuksessa enemmänkin riippuvaisia oikeustieteen osa-alueesta. Lainopissa yleisesti lähtökohtana on tulkinta- ja punnintamenetelmät, ratkaisustandardit ja oikeuslähdeoppi. Tällöin menetelmät määräytyvät tarkemminkin lainopin eri teorioiden ja oppisuuntausten peruseräiteiden kautta. Oikeusteorian menetelmät nähdään myös löytyvän filosofiasta ja yhteiskuntatieteistä. (Hirvonen 2011, 56.)

Aiemmassa kohdassa avasin syvemmin erilaisia tutkimusmenetelmiä, sekä oikeudellisia tutkimusmenetelmiä. Tämän kyseisen tutkimusongelman tutkimiseen näen kaikkien mainittujen tutkimusmenetelmien toimivan. Toki menetelmien soveltaminen on välttämätöntä ja tulokset vaihtelevat valitun menetelmän mukaisesti. Laadullinen tutkimus ja määrällinen tutkimus omine alalajeineen ovat kaikki mielestäni sovellettavissa tutkimusongelman selvittämiseen.

Eroavaisuuksista suurimpina eri tutkimusmenetelmillä näen tiedon käytettävyydessä, sekä määrässä. Uskon itse saaneeni kaikista luotettavinta tietoa mahdollisimman laajasti haastattelemalla, eli käyttämällä laadullista tutkimusmenetelmää tutkimusongelman ratkaisemisessa.

Määrällisellä tutkimusmenetelmällä uskon, että olisin saanut enemmän vastauksia ja pystynyt täten vertailemaan tiettyjä mittareita tehokkaammin. Näen kuitenkin, että en olisi saanut tietoa yhtä laajasti ja luotettavasti, jolloin vertailtavia mittareita olisi väistämättä ollut vähemmän määrällistä tutkimusmenetelmää käyttämällä.

Haastattelutapani oli teemahaastattelu, eli puolistrukturoitu haastattelu erilaisten turvallisuuden liittyvien teemojen ympärillä. Pyrin pitämään haastattelutilanteen mahdollisimman vapaina ja täten pystyin muokkaamaan haastatteluita siihen suuntana, johon

itse halusin. Lomakehaastattelemalla uskon, että olisin voinut saada tehokkaammin haastateltua suuremman määrän ihmisiä, mutta koin teemahaastattelun parempana siksi, että se ei ole yhtä suunniteltu ja haastattelun rungosta voi tarvittaessa helposti poiketa saadakseen enemmän tai tarkempaa tietoa tietystä asiasta.

Tieteellinen tutkimuskin olisi ollut mahdollista toteuttaa tutkimusongelman selvittämiseksi, mutta en kokenut sitä omaksi tavaksi tehdä tutkimusta. Tieteellistä tutkimusta tukevaa materiaalia on nyt tullut todella paljon ja kasvavissa määrin, kun covid-19 tilanne on päällä ja näyttää jatkuvan vielä pitkäänkin. Tällöin aineisto olisi ollut sellaista mitä kuka tahansa pystyisi etsimään ja erittelemään aineistosta esitietoja ja perusteluita omille väittämille tutkimuksessa. Tapaustutkimuksen kautta tutkimusongelmaan olisi voinut pureutua valitsemalla vaikkapa vain yksi tai muutama yritys ja seurata heidän toimenpiteitään ja pyrkiä sitä kautta löytämään vastauksia tutkimusongelmaan.

Ruusuvuori ja Tiittula kertovat haastattelua ja tarkemmin haastattelututkimuksesta kertovan kirjan ensimmäisillä sivuilla, että haastattelu nähdään nykyään ensisijaisena tapana hankkia tietoa tiedonpuutteeseen. Esimerkki koskee siis ihan arkielämän sosiaalisiakin tilanteita, eikä pelkästään tutkimuksia. Tätä kautta haastattelututkimuksetkin koetaan usein luonnollisiksi tehdä ja toteuttaa, koska ihmiset ovat tottuneet jokapäiväisessä sosiaalisessa elämässään kuitenkin kyselemään asioita toisiltaan. Ihmiset kuitenkin pitävät oletuksena sitä, että henkilö keneltä kysytään asioita, vastaa aina jotakin. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 9.)

Koen itsellenikin haastattelututkimuksen parhaaksi tavaksi tehdä tutkimusta. Alusta asti oli selvää, että aion toteuttaa tutkimukseni mieluummin laadullisella, kuin määrällisellä tutkimusmenetelmällä. Tarkemmin tutkimusmenetelmiin tutustuessa koin haastattelututkimuksen olevan paras tapa tutkia minun tutkimusongelmaani ja samalla myös itselleni sopivin luonteen puolesta.

Haastattelututkimuksen valittuani piti vielä valikoida, lomakehaastattelun, teemahaastattelun ja avoimen haastattelun kesken itselle ja tutkimukselleni sopivin. Lomakehaastattelun tiputin ensimmäisenä pois mahdollisista vaihtoehdoista ja jäin miettimään teemahaastattelun ja avoimen haastattelun väliltä. Lopuksi päädyin valitsemaan teemahaastattelun, eli puolistrukturoidun haastattelun itselleni sopivimmaksi tavaksi hoitaa haastattelut. Pääosin haastateltavat olivat kuitenkin tuttuja, joten ajan varaamista en nähnyt ongelmana, mutta yleisen epävakaan tilanteen huomioiden kerran tapaaminen olisi mielestäni varsin riittävä oman tutkimusongelman ratkaisemiseksi. Avoimen haastattelun valitessani olisin joutunut kuitenkin tapaamaan haastateltavia useamman kerran ja tiesin kaikkien olevan tilanteen vuoksi muutenkin kiireisiä, eikä ylimääräisille tapaamisille välttämättä olisi enää yhtä helppoa sopia tapaamisaikoja.

2.4 Haastattelun hyödyt tutkimuksessa

Teemahaastattelu, eli puolistrukturoitu haastattelu antoi itselleni mahdollisuuden käsitellä tutkimusongelmaa mahdollisimman laajasti haastateltavien kanssa ja tarkentamaan heidän mielipiteitään. Monen ajatukset tutkimusongelmaan olivat kuitenkin olleet juuri koetuksella yleisen tilanteen vuoksi ja riskienhallinta ja yritysturvallisuus oli jokaisella mielessä jollakin tasolla jo valmiiksi, vaikka ei työskentelisikään suoranaisesti yrityksen turvallisuusorganisaatiossa. Tällöin aihealue oli helppo ottaa puheeksi ja kaikki halusivat antaa omia näkemyksiään asiaan liittyen ja toivoivat myös saavansa itse tätä myöten uusia näkemyksiä, joilla voisivat itse kehittää omaa tai edustavansa yrityksen toimintaa.

Koen aihealueen olevan myös niin laaja, että haastattelututkimus olisi senkin vuoksi paras valinta tutkimuskysymyksen ratkaisemiseksi. Puhuttaessa toimitilaturvallisuudesta, tulee usein käytyä samalla paljon keskustelua myös yleisesti yritysturvallisuuden ja yleisesti turvallisuuden kannalta ja vertailemaan, kuinka yritysturvallisuus eroaa ja kuinka siihen panostetaan usein enemmän kuin muuhun yleiseen turvallisuuteen.

Verratessa esimerkiksi laajalla skaalalla laadullisen ja määrällisen tutkimuksen eroa tässä aihealueessa, näen laadullisen olevan huomattavasti parempi laajan aihealueen vuoksi, jotta kaikki kysymykset ymmärretään varmasti oikein ja vastaukset eivät mene liikaa aihealueen ulkopuolelle. Määrällisen tutkimuksen kanssa näen vastauksien helposti menevän aihealueen ulkopuolelle ja lisäksi keskittyvän liikaa myös numeroihin ja erilaisiin tilastoihin. Koen turvallisuuden kuitenkin olevan jollakin tasolla myös inhimillistä toimintaa, jossa pelkät numerot ja tilastot eivät ole ehdoton totuus. Esimerkkinä ohjeistuksien jakaminen työntekijöille voi yrityksissä olla usein vaikeaa, jolloin ohjeistuksia jätetään noudattamatta helpommin. Hyvin ja inhimillisesti perusteltuna uskon, että ohjeita noudatetaan myös paremmin, jolloin saadaan paremmat tulokset sillä, että ihminen on ohjeistanut ja perustellut ohjeistuksensa, eikä työntekijät vain lukeneet ohjeistusta tietokoneen näytöltä tylsänä tekstinä.

3 Haastattelututkimuksen teoriaa

Haastattelun analyysi -kirjassa (Ruusuvoori, Nikander & Hyvärinen 2010) verrattiin haastattelututkimusta journalistisiin haastatteluihin. Suurena erona näissä nähtiin se, että haastattelututkimuksessa ei haastateltavilta saa suoraa vastausta tutkimuskysymyksiin, eikä sitä kysytäkään suoraan haastateltavilta. Vastakohtana journalistinen haastattelu, jossa kysymykset ovat suoria ja teräviä ja vastaukset usein lähes suoraan julkaisukelpoisia. Julkaisua varten voi olla tarpeen lyhentää ja muokata vastauksia. Haastattelututkimuksessa kuitenkin tutkijan tulee itse käyttää tutkimusmateriaaliaan hyödyksi ja pyrkiä sitä

käyttämällä saamaan mahdollisimman tarkasti vastaus tutkimuskysymykseen. (Ruusuvoosi, Nikander & Hyvärinen 2010)

Vilka (2007, 68) kertoo kirjassaan haastattelussa olevien avointen kysymysten tarkoitus yleisimmin saada haastateltavilta spontaaneja vastauksia ja mielipiteitä kysyttävää/tutkittavaan aiheeseen. Tämän vuoksi on Vilkan mielestä tärkeää, että vastauksia pyrittäisiin rajaamaan mahdollisimman vähän. Tutkijan tehtävänä on strukturoida saadut vastaukset sen jälkeen, kun haastattelut on tehty. Tämän jälkeen vastaukset tulee myös koodata, mikäli se on tarpeen tutkimukselle. Koodaamisella Vilka tarkoittaa kirjassaan sitä, kun avoimet vastaukset muutetaan numeeriseen muotoon. Tällöin vastauksien vertaileminen on joissain tapauksissa helpompaa.

Haastattelututkimus voidaan toteuttaa monella eri tyylillä. Eri tyylejä ovat teemahaastattelu, lomakehaastattelu ja syvähaastattelu/avoin haastattelu. Kaikki eroavat hiukan toisistaan, vaikka kaikki ovat haastattelututkimuksen kriteerien täyttäviä tapoja tutkia. Eri tavoilla pystytään hakemaan erilaisia vastauksia erilaisiin ongelmiin. Tekninen ero näillä kolmella on haastattelussa käytettävä pohjana olevan kyselyn toteutuksen strukturoinnin asteeseen (Tuomi & Sarajärvi 2008, 74-75).

Mainitsin aiemminkin kohdassa 2.1 erilaisista haastattelumuodoista, mutta tässä on tarkoitus syventyä niihin tarkemmin.

Lomakehaastattelu, tunnetaan myös nimellä lomakekysely, on pääsääntöisesti kvantitatiivinen tapa kerätä aineistoa ja tutkia. Usein lomakehaastattelua voidaan käyttää, kun pelätään että kyselynä toteutettuna vastausmäärät jäisivät alhaisiksi. Toisena ääripäänä lomakehaastattelu voi olla esimerkiksi täysin strukturoitu, tällöin lomakehaastattelun kysymykset, kuin toteutuskin on strukturoitu. Lomakehaastattelun perimmäinen tarkoitus on saada vastaus jokaiseen kohtaan, haastattelijan määräämässä järjestyksessä.

Lomakehaastattelua ei juurikana käytetä laadullisessa tutkimuksessa rakenteensa vuoksi. Lomakehaastattelun kysymysten ja niiden järjestyksen tulee olla jokaisen haastateltavan kanssa täysin samanlaisia, jotta saatava tieto on validia (Tuomi & Sarajärvi 2008, 74-75).

Teemahaastattelu, eli puolistrukturoitu haastattelu on tapa kerätä aineistoa. Tässä tavassa tutkija esittää haastateltavalle kysymyksiä teema-alueittain, sekä tarkentavia kysymyksiä teemaan liittyen. Teemojen esittämisjärjestys on tässä menetelmässä vapaa.

Teemahaastattelussa on paljon samanlaisia piirteitä, kuin syvässä/avoimessa haastattelussa ja molemmat eroavat lomakehaastattelusta. (Tuomi & Sarajärvi 2008, 75-76). Metodologisesta näkökulmasta tarkasteltuna teemahaastattelun tarkoituksena on selvittää ja korostaa ihmisten omaa tulkintaa teemaan ympäriltä. Samalla myös selvittää ihmisten antamaa merkitystä ja kuinka merkitykset syntyvät niiden vuorovaikutuksesta. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 48.) Tuomi ja Sarajärvi (2008) kertovat myös kirjassaan, että teemahaastattelun kanssa

on tutkijan makukysymys, onko haastattelu millainen täysin strukturoidun ja avoimen haastattelun väliltä. On siis tutkijasta kiinni, mikäli hän haluaa vaihtaa esimerkiksi kysymyksiä tai niiden järjestystä keskenkin haastattelun. Haastattelijalla voi myös olla vaihtamatta kysymyksiä ja niiden järjestystä, jolloin se haastattelu on lähempänä strukturoitua. (Tuomi & Sarajärvi 2008, 75-76).

Lopuksi vielä näistä avoin haastattelu, joka tunnetaan myös syvänä haastatteluna, kliininen haastattelu asiakaskeskeinen haastattelu tai keskustelunomainen haastattelu. Tässä haastattelumuodossa käytetään ainoastaan avoimia kysymyksiä, jolloin ainoaksi keskustelunaiheeksi ja ohjaajaksi jää keskusteltava ilmiö. Suuri ero teemahaastattelun ja avoimen haastattelun väliltä valittaessa on, kuinka haastateltavat ymmärtävät haastattelijan kysymykset. Teemahaastattelussa voidaan olettaa, että haastateltava osaa käsitellä ja ymmärtää kysymykset siten, kuin ne on tarkoitettu. Ilman tällaista oletusta, ei voida olettaa vastauksien oikeasti liittyvän teemaan. Avoimessa haastattelussa sen sijaan haastateltava saa itse antaa vastauksiaan oman ymmärryksensä puitteissa asiaa kohtaan. Tämä esimerkki antaa vain ääripään hahmotelman avoimen haastattelun erosta, verrattuna teemahaastatteluun. (Tuomi & Sarajärvi 2008, 75-76). Avoimen haastattelun tarkoituksena on, että haastattelijalla tapaa haastateltavan useamman kerran ajan kanssa ja haastattelun ei ole tarkoitus edetä ennalta suunnitellusti eriteltyjen teemojen tai kysymysten mukaisesti, vaan niitä voidaan soveltaa. Tällöin avoin haastattelu on täysin strukturoimaton. (Vilkka 2005)

4 Haastattelututkimuksen perustelu tutkimukseen

Päätin siis ottaa haastattelututkimuksen omaksi tutkimusmenetelmäksi tähän opinnäytetyöhön. Koin saavani asiaan luotettavampia vastauksia, sekä aiheen ollessa laaja, pystyisin myös paremmin tekemään jatkokysymyksiä haastatelluille.

Minulla on myös työni kautta kertynyt pieni verkosto turvallisuuden saralle, joten halusin ehdottomasti päästä hyödyntämään sitä tämän tutkimuksen aikana mahdollisimman tehokkaasti. Verkostojeni kautta haastateltavia oli kohtuullisen helppo löytää, sekä heidän kanssaan oli joustavaa sopia aikatauluja. Huomasin toki sen, että turvallisuuden parissa työskentelevät yleisesti ajattelevat melko samalla tavalla tietyistä asioista.

Ihmiset, jotka taas eivät työskentele pääsääntöisesti turvallisuuden parissa, antoivat huomattavan erilaisia vastauksia. Nämä olivat odotettavissa olevia ilmiöitä, jotka pääsin itse tutkimuksessa todistamaan kohtuullisen laajalla haastateltavien ryhmällä. Pyrin kuitenkin pitämään haastateltavat mahdollisimman tiiviisti turvallisuuden parissa, sekä testiksi jokunen, jotka eivät sen kanssa työskentele aktiivisesti tai eivät ole työskennelleet turvallisuuden kanssa aktiivisesti.

Halusin pitää haastateltavien määrän myös melko pienenä, mutta kuitenkin sellaisena että tuloksia voisi pitää vertailukelpoisena. Haastattelemani 12 henkilöä täytti mielestäni tämän kriteeristön hyvin.

4.1 Haastattelun esittely

Haastattelussani oli 12 kysymystä, kysymyslomake on laitettu liitteeksi opinnäytetyöni loppuun. Kysymyksissä pyrin keskittymään mahdollisimman vahvasti luotettavaan tietoon. Suurin osa haastatelluista eivät halunneet nimeään opinnäytetyöhön, joten päätin olla laittamatta kenenkään haastatellun nimeä opinnäytetyöhön ja tuovan vain esille mielikuvan haastatelluista heidän asemansa mukaan. He perustelivat valinnan turvallisuuden vaarantumisella omassa yrityksessään, joten mielestäni erittäin ymmärrettävä syy. Yrityksien edustajat eivät halua kertoa avoimesta edustamansa yrityksen turvallisuusratkaisuja, sekä mietteitään turvallisuudesta kaikkien luettaville.

Osa haastatelluista on myös aikaisemmin toiminut päättävänä osana turvallisuusorganisaatiota. Näiden haastatelluiden osalta halusin verrata eroa heidän omaan asennoitumiseensa turvallisuutta ja riskienhallintaa kohtaan. Aiemmin turvallisuusorganisaatiossa työskenteleviltä odotin myös erilaisia vastauksia siihen, kuinka paljon jotkut asiat ovat muuttuneet ajan saatossa ja onko jokin tietty asia, jonka suhteen on tullut merkittävää muutosta. Loput kolme kahdestatoista, jotka eivät ole toimineet päättävässä asemassa turvallisuusorganisaatiossa, ovat kuitenkin toimineet jokainen yli 15-vuotta esimiestehtävissä turvallisuusalalla useammassa eri yrityksessä.

Turvallisuuteen liittyviä tietoja käsitellessä myös täytyy huomioida tietosuoja ja salassapitovelvollisuudet, jolloin joitain asioita on tarkoituksella jätetty pois. Pyrin kuitenkin tutkimuksessa siihen, että en kysy niin arkoja aiheita suorasti, että salassapitovelvollisuus toisi haasteita tutkimuksen kasaamisessa ja toteuttamisessa. Samasta syystä myös yritysten nimiä ei ole mainittu haastateltavien nimien lisäksi.

Haastateltava numero 1 on toiminut yritysturvallisuuden parissa noin kahdeksan vuotta ja opiskellut alaa AMK:ssa, sekä yliopistossa. Ennen yritysturvallisuuteen keskittymistä hän on toiminut taksikuskina useamman vuoden. Työskentelee suuressa palvelualan yrityksessä

Haastateltava numero 2 on tehnyt turvallisuuden kanssa töitä 22 vuotta, mutta rooli on ollut ensimmäiset lähes 15 vuotta vain sivuroolina toisen tehtävän kanssa. Nykyään viimeiset seitsemän vuotta hän on keskittynyt vain turvallisuusasioihin keskisuudessa palvelualan yrityksessä.

Haastateltava numero 3 on toiminut yritysturvallisuuden parissa hiukan yli kolme vuotta, jota ennen toiminut vartijana ja järjestyksenvalvojana viisi vuotta ja käynyt alan AMK tutkinnon. Työskentelee suuressa palvelualan yrityksessä.

Neljäs haastateltava on toiminut turvallisuusalalla 13 vuotta, joista koko ajan yritysturvallisuuden parissa täysimääräisesti. Työskentelee keskisuuressa palvelualan yrityksessä.

Viides haastateltava on toiminut yritysturvallisuuden parissa 38 vuotta kolmessa eri yrityksessä. Työskentelee nykyään kansainvälisessä yrityksessä.

Kuudes haastateltava on toiminut kuusi vuotta yritysturvallisuuden parissa keskisuuressa logistiikka alan yrityksessä.

Seitsemäs haastateltava on vaihtanut palvelualan yrittäjästä yritysturvallisuuteen suureen yritykseen neljä vuotta sitten.

Kahdeksas haastateltava toimii yritysturvallisuuden parissa kaupan alalla 12 vuoden kokemuksella.

Yhdeksäs haastateltava toimii tietotekniikan yrityksessä turvallisuuden parissa. Työskennellyt fyysisen turvallisuuden parissa kahdeksan vuotta ja vaihtanut 6 vuotta sitten vain tietotekniikan puolelle.

Kymmenes haastateltava on toiminut aina pääosin tietotekniikan parissa, mutta sivuroolina ollut muitakin turvallisuuden kohteita. Alalla 14 vuotta.

Haastateltava numero 11 toimii kaupan alan suuressa yrityksessä viiden vuoden kokemuksella yritysturvallisuudesta.

Haastateltava numero 12 on suuren logistiikka alan yrityksen yritysturvallisuudessa ollut mukana jo 15 vuotta, tätä ennen 7 vuotta kaupan alalla.

4.2 Haastattelun eteneminen ja tulokset

Haastattelut järjestettiin loka-, ja marraskuun 2020 aikana. Pyrin mahdollisimman paljon analysoimaan tuloksia heti haastatteluiden jälkeen, koska koin, että vastaukset olivat tuoreessa muistissa tällöin. Pyrin myös haastattelemaan maksimissaan kaksi henkilöä yhden päivän aikana, jotta en kirjoittaisi vastauksia rutiininomaisesti samalla tavalla. Haastattelut sovittiin etukäteen ja yhdeksän haastattelua pidettiin etäyhteyksien avulla, loput kolme samassa tilassa.

Tulokset analysoitiin erikseen erilliselle tiedostolle. Koin helpoimmaksi tavaksi itselleni lähteä purkamaan ja analysoimaan tuloksia niiden ollessa selvästi erillään tämän tutkimuksen tiedostosta. Tällöin erilliselle tiedostolle pystyi kirjoittamaan myös omia muistiinpanoja ja tulkitsemaan laajemmin vastauksia. Vastaukset olivat analysoinnin jälkeen sitten helppo siirtää tutkimuksen osaksi selvässä ja yksinkertaisessa muodossa. Koen myös perehtyneeni asiaan tarkemmin, kun pystyin vapaasti käsittelemään vastauksia erillisenä. Omasta mielenkiinnostakin tuli selviteltyä monia asioita erilliselle tiedostolle.

4.3 Haastattelun tuloksien analysointi

Haastattelun tulokset eivät yllättäneet millään tavalla, vaan olivat ennemminkin juuri sellaisia kuin osasi odottaa. Odotukset olivat syntyneet oman kokemuksen ja näkemyksen pohjalta, sekä kirjallisuudesta ja muista lähteistä aihetta opiskellessa.

Tuloksien analysoiminen oli haastattelututkimuksen vuoksi mielestäni vielä helpompaa, koska henkilöitä haastatellessa he usein antoivat myös erilaisia selityksiä tai tarinoita vastauksiensa tueksi. Toki itse haastattelussa pyrin pitämään vastaukset lyhyinä ja ytimekkäinä, mutta mieleen jäi kuitenkin joitain enemmän vastauksia avaavia tarinoita. Tuloksia analysoidessa näihin tarinoihin palaamisen vuoksi, oli helppoa vertailla tuloksia keskenään. Tarinoiden myötä koin saavani myös syvyyttä vastauksiin, jonka pohjalta vastaukset jäivät paremmin mieleen ja herättivät itsessäkin kysymyksiä ja tiedonjanoa.

Ensimmäisenä kysymyksenä kysyin jokaiselta ovatko he päättävässä asemassa toimitilaturvallisuuden suhteen. Yhdeksän henkilöä kaikista kahdestatoista haastateltavasta olivat haastatteluhetkellä päättävässä asemassa toimitilaturvallisuuden suhteen. Päättävänä asemana tässä on melko yksiselitteisesti asema, jossa henkilön päätös on lopullinen. Loput kolme haastateltavista ovat esimiesasemansa vuoksi olleet vain todella läheisesti tekemisissä toimitilaturvallisuuden kanssa ja olleet mukana esimerkiksi perustelemassa omia mielipiteitään, mutta eivät ole olleet päättävässä asemassa.

Toisena kysymyksenä halusin selvittää, kuinka suurista yrityksistä haastateltavat tulivat. Rajasin vastaukset melko pieniin yrityksiin, koska tiesin haastateltavien olevan pääosin pienemmistä yrityksistä. Vain viisi haastateltavaa työskentelivät yrityksessä, jossa on yli 101 työntekijää. Kolme haastateltavaa toimivat yrityksessä, jolla on 51-100 ihmistä, sekä kolme yrityksessä, jolla on 21-50 ihmistä. Vain yksi haastateltava toimi yrityksessä, jossa on alle 20 ihmistä.

Kolmannella kysymyksellä pyrin selvittämään millaisessa käytössä haastateltavan yrityksen toimitilat ovat, joka kertoo jo paljon toimitilojen vaatimuksista ja yleisesti vaaditusta tietämyksestä alaa kohtaan. Haastateltavista kuuden henkilön yrityksessä työskenneltiin pääosin koko henkilöstön voimin toimistolla, ennen poikkeusoloja. Haastattelun aikana pääosa

työntekijöistä työskentelivät kotoa käsin. Neljällä yrityksellä oli jo ennen poikkeusoloja tapana työskennellä pääosin etänä, mutta omistivat kuitenkin toimitilat, joita käytettiin yhdessä ideoimiseen ja asiakkaiden tapaamiseen, eli pääosin keikkaluontoisesti. Lopulla kahdella haastateltavalla olivat toimitilat pääosin kaluston säilömistä varten. Yrityksen työnjohto oli ennen poikkeusoloja pääosin työskennellyt toimitiloissa, mutta toimitilat olivat vuorokauden ympäri käytössä, koska kalustoa tuotiin ja vietiin kaikkina vuorokaudenaikoina.

Neljännän kysymyksen tarkoitus oli selvittää nopeana kysymyksenä henkilöiltä, kuinka tärkeänä he kokevat toimitilaturvallisuuden. Kysymyksen jälkeen jokainen haastateltava perustelivat toki oman näkemyksensä. Asteikoksi annoin 1-5, joista pienin oli 3. yhdeksän henkilöä vastasi suoraan 5, kaksi vastasi 4 ja vain yksi vastasi 3. Henkilöt, jotka vastasivat 3 tai 4, perustelivat vastauksensa siten, että olivat nähneet toimitilat oman yrityksensä puolesta helposti korvattaviksi toisilla tiloilla.

Viidentenä kysyin kuinka paljon he ovat ottaneet juridisia seikkoja huomioon toimitilaturvallisuuteen liittyvissä päätöksissä ja pyysin esimerkkejä seikoista, joita on huomioitu päätöksissä. Jokainen kertoi ottaneensa erilaisia seikkoja huomioon, mutta esimerkit olivat yllättävän haastavia haastateltaville. Vain kolme osasi suoraan määritellä oman alansa ja kalustonsa ja muun toimitiloissa säilytettävän tavaran lakisääteiset vaatimukset. Pääosin haastateltavat vastasivat kysymykseen vetoamalla juurikin oman alan lainsäädäntöön tai työturvallisuuslakiin.

Kuudennesta kysymyksestä tein tarkoituksellakin hieman provosoivan ja kysyin miksi henkilö haluaa/ei halua panostaa toimitilaturvallisuuteen. Ajattelin suoraan kysymällä olevan mustavalkoisempi vaikutus ja saavani rehellisemmän vastauksen, mikäli en anna enempää vaihtoehtoja. Kaikki haastateltavat tietenkin jatkoivat vastaustaan perustelemalla, millaisia panostuksia ovat tehneet ja minkä vuoksi, sekä miksi joitain panostuksia on voinut jäädä kokonaan tekemättä tai odottamaan pitkiäkin aikoja. Haastateltavat näkivät toimitilaturvallisuuden panostamisen tärkeänä jatkuvuuden vuoksi ja jokainen haastateltavista kertoi haluavansa panostaa toimitilaturvallisuuteen. Monilla henkilöt olivat suurin syy, miksi toimitiloihin halutaan panostaa. Yrityksillä, joilla on paljon arkaa tietoa tai arvokasta omaisuutta tiloissaan perustelivat toki panostuksensa lakisääteisten vaatimuksien ja suurien tappioiden pohjalta.

Seitsemännellä kysymyksellä halusin selvittää ovatko yritykset tehneet muutoksia toimitilaturvallisuuteensa poikkeusolojen aikana, sekä millaisia ja millä pohjalla tehtyjä muutoksia on tehty. Jokainen haastateltava kertoi tehneensä covid-19 viruksen johdosta tulleen poikkeustilan vuoksi muutoksia toimitilaturvallisuuteen liittyen. Toimitiloissa, joissa ihmiset työskentelevät oli siirrytty etätöihin ja tilojen teknisiä turvallisuusratkaisuja oli paranneltu, koska toimitiloissa on vähemmän ihmisiä huomioimassa asioita. Toimitilat, jotka

toimivat pääosin kaluston ja tavaran säilytykseen olivat vähiten huomioineet poikkeusolot, koska niiden vaikutuksen ei nähty olevan yhtä suuri.

Kahdeksannella kysymyksellä oli tarkoitus kartoittaa, onko yritykset lisänneet varautuneisuuttaan poikkeusolojen suhteen ja ovatko he ehtineet miettimään asiat jo niin pitkälle, että aikataulukin olisi jo selvillä mahdollisiin muutoksiin. Jokainen haastateltava oli miettinyt kuinka voisi parantaa toimitilaturvallisuutta poikkeusolojen jatkuessa. Poikkeusolojen kestosta ei ole tietoa, joten jokainen haastateltava kertoi pyrkivänsä yrityksensä kanssa tekemään mahdollisimman pysyviä ja kustannustehokkaita ratkaisuja, jotka kuitenkin ovat tarpeeksi tehokkaita.

Yhdeksännellä kysymyksellä palasin haastateltavien kanssa aikaan, jolloin poikkeusolot alkoivat. Kysyin haastateltavilta, olivatko he huomanneet parannustarpeita poikkeusolojen alkaessa. Jokainen haastateltava kertoi, että omassa yrityksessä olisi ollut parannettavaa. Yhdeksällä yrityksellä oli kuitenkin tehty suunnitelmia erilaisiin tapahtumiin, joita pystyttiin tehokkaasti ja nopeasti toteuttaa poikkeusolojen alkaessa. Kolme yritystä olivat kaikki pienimmät kolme, joista haastateltavani olivat. Heillä ei ollut suunnitelmia tämänlaiseen poikkeustilaan ja joutuivat sopeutumaan ja keksimään keinot selviytyä ja välttää riskejä mahdollisimman tehokkaasti. Jokainen näistä kolmesta yrityksestä oli kuitenkin saanut omasta mielestään tehtyä ja toteutettua suunnitelmat ensimmäisen viikon aikana siten, että koko henkilöstö ja asiakaskunta oli muutoksista tietoinen ja liiketoiminta jatkui kokoajan ilman suurempia häiriöitä.

Kymmenennellä kysymyksellä halusin kysyä haastateltavilta, kokevatko he saavansa säästöjä panostamalla toimitilaturvallisuuteen. Jokainen haastateltava koki saavansa säästöjä jollakin tasolla, panostaessaan toimitilaturvallisuuteen. Jokainen toi ensimmäisenä säästön tuojana henkilöstön turvallisuuden ja hyvinvoinnin vahvimpana esille. Haastateltavat kokivat, että toimitilojen olevan turvalliset henkilöstölle, henkilöstö olisi tehokkaampia ja useimmilta tapaturmilta olisi mahdollista välttyä. Muita haastateltavien esille tuomia asioita olivat toki myös tiedon ja muun omaisuuden, sekä kaluston turvaaminen.

Yhdestoista kysymys koski taas lain vaatimuksia toimitilaturvallisuutta ja riskienhallintaa. Jokainen haastateltava koki olevansa hyvin tietoinen oman alansa, sekä yleisistä vaatimuksista toimitilaturvallisuuden ja riskienhallinnan suhteen. Haastateltavien kanssa käytyjen keskustelujenkin pohjalta voi todeta, että lakivaatimukset olivat hyvin jokaisella hallussa, varsinkin oman alansa ympäriltä.

Kahdestoista kysymys oli tutkia, kokeeko haastateltavat tarvitsevansa lisää tietoa juridisiin näkökulmiin koskien riskienhallintaa. Kymmenen haastateltavan mielestä lisää tietoa olisi mukava saada, mikäli jokin asia muuttuisi radikaalisti juridisella puolella. Kahden haastateltavan mielestä olisi hyvä tasasin väliajoin kerrata asioita, jolloin myös uudet

muutokset tulisivat samalla tutuksi, mutta myös vanhat vaatimukset pysyisivät mielessä ja toimintaa voisi pyrkiä kehittämään jatkuvasti.

4.4 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelminä opinnäytetyössä on käytetty monenlaisia eri lähteitä mahdollisimman laajasti, sekä yksi pääosa tutkimuksessa on ollut myös kyselytutkimuksena tuotettu haastattelu. Haastattelun tarkoituksena on saada tutkimukseen mahdollisimman luotettavaa tietoa mieluummin, kuin määrällisesti paljon tietoa. Valitsin haastattelun siksi, että voin itse päättää keitä haluan haastatella ja millaista tietoa heiltä haluan. Haastattelussa saa kuitenkin peruskysymyksiensä lisäksi kysyttyä vielä tarkentavia kysymyksiä, joita ei välttämättä edes ole osannut ottaa alun perin kyselyä laatiessa huomioon. Tarkentavilla kysymyksillä sain myös itselleni lisää tietoa aiheesta ja vinkkejä tutkimuksen toteuttamiseen, sekä tietoperustan tekemiseen.

Vehkalahti myös toteaa kirjassaan, että kyselytutkimus on hyvä työväline silloin, kun halutaan tarkastella ihmiskunnan ilmiöitä, ihmisten toimintaa, mielipiteitä, asenteita tai arvoja. (Vehkalahti, 2014) Koin tutkimukseni tarvitsevan juuri ihmisten omia mielipiteitä, asenteita ja arvoja ihmiskunnan ilmiöitä kohtaan. Tämän vuoksi päätin käyttää haastattelua kyselytutkimuksen tekemiseen. Tällöin uskoin saavani huomattavasti parempia, tarkempia ja luotettavampia tuloksia tutkimukseeni.

5 Poikkeustila

Poikkeustila vaikuttaa yleisesti yhteiskuntaan ja sitä kautta jokaisen elämään jollakin tavalla. Tässä tutkimuksessa pyrin kuitenkin rajaamaan poikkeustilan vaikutukset mahdollisimman tarkasti juurikin toimitilaturvallisuuteen, sekä arvioimaan juridisia vaikutuksia poikkeustilan vuoksi. Määrittelen myös lyhyesti mikä poikkeustila käytännössä on ja kuinka se mahdollisesti voisi vaikuttaa toimitilaturvallisuuteen ja sen juridisiin näkökulmiin.

Tutkimuksessa on poikkeustilana käytetty paljon ajankohtaista covid-19 virusta, mutta erilaisia poikkeustilan aiheuttavia tapahtumia ei ole lähdetty tutkimuksessa erittelemään ja analysoimaan. Pääosin tutkimuksessa kuitenkin mainitaan vain poikkeustila, ilman sen erittelyä miksikään tietyksi tapahtumaksi, joka aiheuttaisi poikkeustilan.

Poikkeustila on perusteltu tutkimuksessa aina juridisesta lähtökohdasta tai menneisyyteen viitaten. Joissain tilanteissa, kun olen luonut esimerkkejä, olen voinut käyttää tietynlaista tapahtumaa, josta poikkeustila on aiheutunut.

Mielestäni yritysturvallisuuden käsikirjassa on kerrottu todella hyvin poikkeusolojen olevan pelkistettynä ympäröivässä yhteiskunnassa syntynyttä tilannetta, jonka syntyyn yritys ei voi vaikuttaa mitenkään, mutta minkä seurauksena liiketoiminta voi häiriintyä pahasti tai jopa loppua täysin. Kirjassa kerrotaan myös, että tämänkaltaisiin tapahtumiin on Suomessa kehitetty vuosien ajan poikkeusoloihin varautumisjärjestelmä. Tällä varautumisjärjestelmällä on tarkoitus pyrkiä hallitsemaan vakavia yhteiskuntaan kohdistuvia riskejä. Käsitteenä poikkeusoloihin varautuminen sanotaan kirjassa olevan hyvin laaja, koska se koskee tuhansia yrityksiä ja ulottuu kaikkialle yhteiskunnassa jollakin tasolla. (Miettinen 2002, 175.)

5.1 Mikä on poikkeustila?

Nykyinen valmiuslaki on päivitetty 2011. Valmiuslaki määrittelee, millainen tilanne on tulkittavaksi niin poikkeukselliseksi, että sitä voidaan kutsua poikkeusoloksi. Valmiuslaki myös määrittelee paljon, kuinka poikkeusoloissa voi valtion puolelta toimia, sekä kuinka se ohittaa muita lakeja. Valmiuslain 1 luku 3§ määrittää poikkeusolon viidellä eri tavalla. Ensimmäisenä lakiin on määritelty tilanteen olevan poikkeuksellinen, mikäli Suomi joutuu aseellisen tai siihen verrattavaan hyökkäykseen, sekä hyökkäyksen välitön jälkitila. Toiseksi on määritelty ensimmäisen kohdan uhka, joka vaatii valmiuslain käyttöön ottamisen. Kolmantena erityisen vakava tapahtuma tai uhka väestön toimeentuloon tai muun talouselämän perusteisiin, joka voisi aiheuttaa vaaraa yhteiskunnan toimivuudelle ja välttämättömät toiminnot vaarantuvat. Neljäntenä on erityisen vakava suuronnettomuus, sekä viidentenä hyvin laajalle levinnyt erityisen vakava tartuntatauti. (1552/2011)

5.2 Tartuntatauti poikkeustilana

Tartuntatautiin liittyen on myös oma lakinsa, tartuntatautilaki TarTL 1227/2016. Tartuntatautilain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä ja täten niistä ihmisille tai koko yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja. Lakia sovelletaan lain 2 §:n mukaisesti tartuntatautien torjuntatyön järjestämiseen ja toteuttamiseen, sekä sen suunnitteluun, ohjaukseen, seurantaan ja valvontaan. (1227/2016)

Tartuntataudin luokitellaan TarTL 1227/2016 3 §:n mukaisesti olevan sellaista sairautta tai tartuntaa, jonka aiheuttavat elimistössä lisääntyvät mikrobit tai niiden osat taikka loiset; tartuntatautina pidetään myös mikrobin myrkyn aiheuttamaa tilaa; prionin aiheuttama tauti rinnastetaan tartuntatautiin; parantuneesta infektiosta elimistöön jääneitä löydöksiä ei pidetä tartuntatautina.

5.3 Poikkeustila Suomessa

Suomessa valmiuslaki otettiin käyttöön ensimmäisen kerran nyt koronan aikana maaliskuussa vuonna 2020. Hallitus on presidentin kanssa 16.3.2020 todennut Suomen olevan

poikkeusoloissa koronaviruksen vuoksi ja on tästä syystä päätynyt ottamaan valmiuslain käyttöön. Rajoituksia annettiin erissä pitkin kevättä ja 15.6.2020 todettiin, että Suomessa ei enää vallitse poikkeusolot. Valmiuslain käyttöönotto vaatii Suomessa usean eri tahon päätöstä sen käyttöönotosta. Ensin valtioneuvosto antaa käyttöönottoasetukset ja eduskunta sitten hyväksyy tai hylkää käyttöönottoasetukset. Käytännössä poikkeustilan tarkoitus on siis pyrkiä estämään vahinkoja. Poikkeustila on siis riskienhallinnallinen tila todella suuressa, yleensä kansainvälisessä mittakaavassa. (Eduskunta, 2020)

Eduskunta käsittelee valtioneuvoston esityksiä, joiden perusteella valmiuslain käyttöönotto voidaan hylätä tai hyväksyä. Muu asia M 1/2020 käsittelee valmiuslain 86, 88, 93-95 ja 109§:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönottoa. (Eduskunta, 2020) 86§ käsittelee sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden toimintaa. Pykälän mukaan on esimerkiksi mahdollista aluehallintoviraston määräyksestä määrätä terveydenhuollon toimintayksikkö laajentamaan tai muuttamaan toimintaansa. Muut asiat pykälää koskien ovat esimerkiksi toiminnan siirtäminen ja toimintayksikön luovuttaminen valtion viranomaisten käyttöön.

88 § käsittelee myös terveydenhuoltoa, tarkemmin sosiaali- ja terveystalvueluita ja terveydensuojelua. Tämän pykälän mukaan kunta voi ohittaa kaikki terveydenhuoltolain mukaiset säädetyt määräajat kiireettömän hoidon järjestämisessä, sekä muut mikäli se ei vaaranna hoidettavan terveyttä. Kyseisellä pykälällä esimerkiksi lasten hoidon järjestämisvastuu voidaan siirtää vanhemmille tai muille huoltajille, mikäli he pystyvät hoitamaan lasta. Pykälät 93-95 koskevat työsuhteita.

Palvelussuhteen ehdoista poikkeamista, irtisanomisoikeuden rajoittamista, sekä työvelvollisia. Nämä sisältävät esimerkiksi sitä, että voidaan poiketa vuosilomista, lepoajoista ja ylitöistä toistaiseksi. Myös työnantajan irtisanomisoikeutta voidaan rajoittaa valtioneuvoston asetuksella rajoittaa. Valtioneuvosto antaa erikseen asetuksen, joka määrittää tarkemmin mahdolliset rajoitustoimet. 95§ määrittää, että tarpeen vaatiessa jokaisen 18-68 vuotiaan Suomessa asuva on velvollinen tekemään töitä, mikäli se on välttämätöntä pitääkseen toimintaa yllä kotikuntalain mukaisesti. (1552/2011)

Lähetekeskustelussa 17.3.2020, PTK 25/2020, asia on lähetetty perustuslakivaliokuntaan. Eduskunnan täysistunnosta 17.3.2020 löytyy myös tallenne, kun asia käsitellään. Perustuslakivaliokunta antoi oman mietintönsä asiaan 18.3.2020 PeVM 2/2020 nimellä. 18.3.2020 eduskunta on päättänyt perustuslakivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti ottaa käyttöön valmiuslain aiemmin mainitsemani pykälät.

5.4 Kuinka varautua poikkeustilaan.

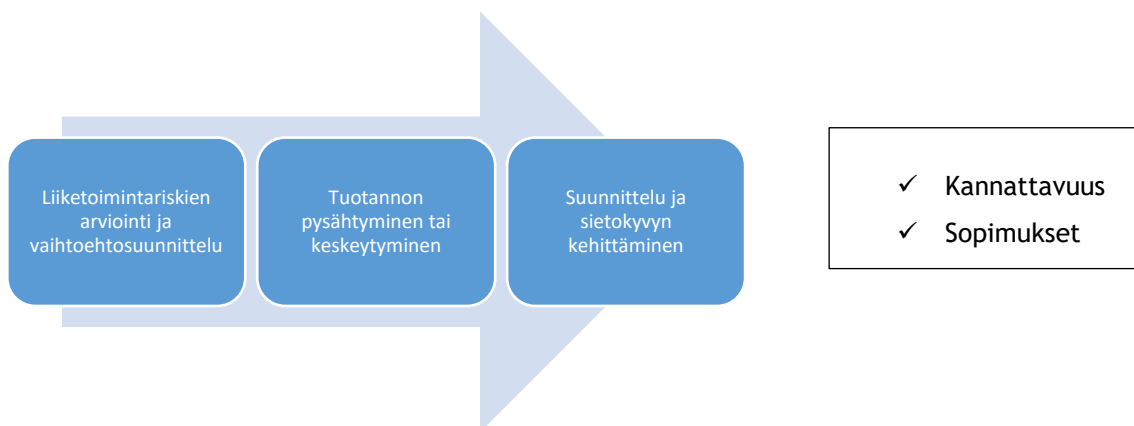
Poikkeustila tuo tullessaan todella paljon erilaisia asioita, joihin monet yritykset eivät ole edes osanneet varautua etukäteen. Hyvänä esimerkkinä on esimerkiksi tietoturvallisuus.

Ainakin nyt viimeisimmän poikkeustilan vuoksi, eli koronaviruksen vuoksi, monet yritykset suosittelivat valtion lisäksi henkilöitä olemaan mahdollisimman paljon etätöissä, työtehtävien sen salliessa. Poikkeukselliset ajat tuovat esille myös uusia tapoja yrittää kalastella tietoja ja tekemään muuta rikollista. F-Secure on kerännyt sivuilleen etätöoppaan, joka antaa hyvän pohjan varautua poikkeustilaan, sekä toimintatapoja jo poikkeustilassa ollessa. F-Secure on tuonut esille myös ergonomian, joka on osa työturvallisuutta. Useinkaan kodeissa ei ole yhtä hyvin ajateltu ergonomiaa työpisteellä, jossa kuitenkin tulee vietettyä paljon aikaa. (F-Secure, 2020) Työpaikoilla työnantajat tuntevat nykyään panostavan paljonkin ergonomiaan viihtyvyyden, sekä haittakulujen ehkäisemiseksi.

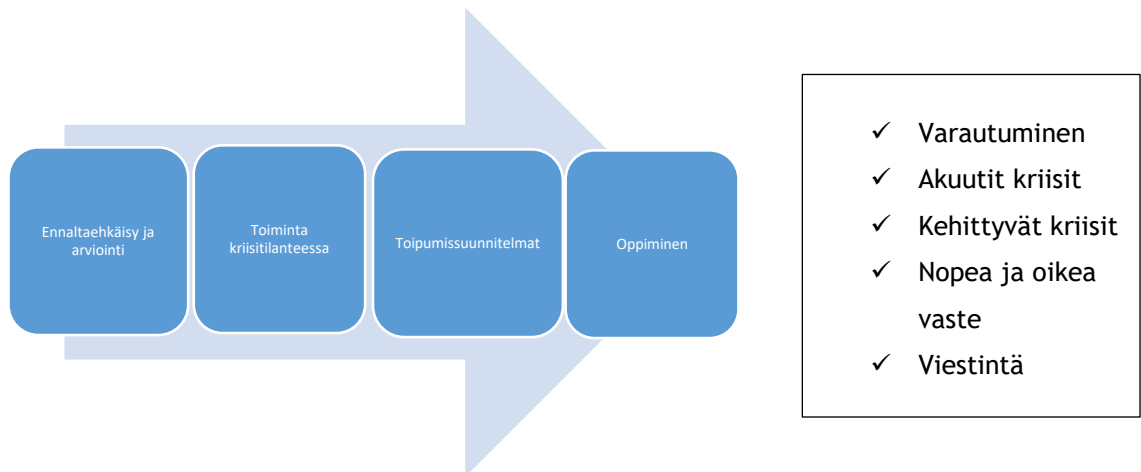
Toki suurena osana poikkeustilaan varautumista on yleisesti erilaiset suunnitelmat organisaation tai toimitilan turvallisuuden parantamiseksi. Organisaatioille on kuitenkin ehdottoman tärkeää pyrkiä säilyttämään toimintakykynsä ja pyrkiä myöskin toipumaan mahdollisista turvallisuusriskeistä ja tapahtumista mahdollisimman nopeasti, jotta liiketoiminta ei ehtisi kärsimään tapahtumista tai ainakin vaikutukset olisivat mahdollisimman pienet. (Elinkeinoelämän keskusliitto)

Alapuolelle listasin Elinkeinoelämän keskusliiton ohjeista kuvion muodossa tapoja varautua tietyissä tapauksissa äkillisiin riskeihin. Erilaiset tavat on jaettu kolmeen eri osaan, jotta eri alueet ovat omissa osissaan ja lisää helppolukuisuutta. Kuvion on tarkoitus auttaa lukijoita hahmottamaan, kuinka tietyt asiat vaikuttavat ja millaisilla toimenpiteillä pyritään saamaan tiettyjä asioita.

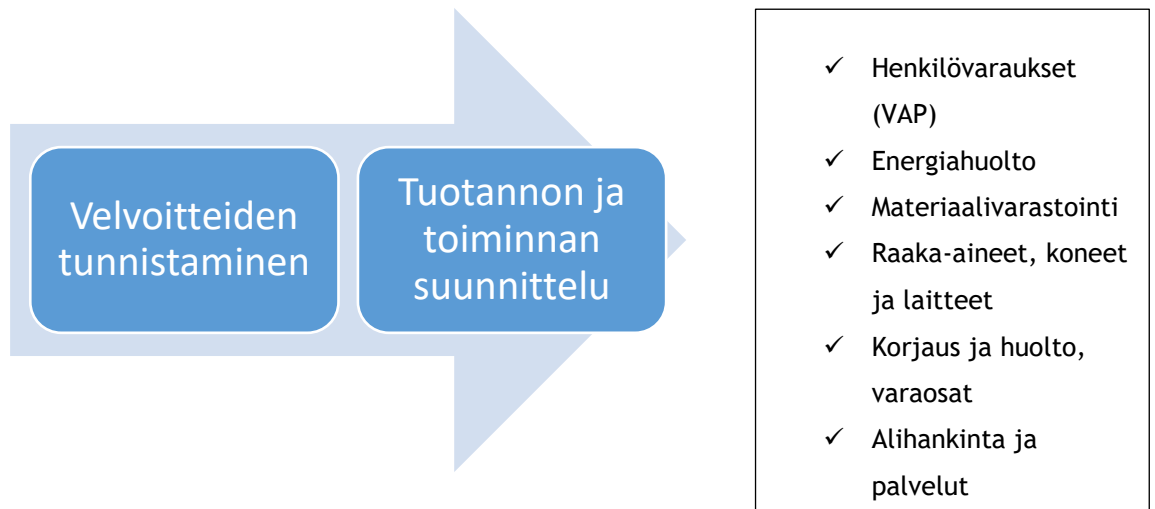
1. Jatkuvuussuunnittelu

2. Kriisinhallinta

3. Valmiussuunnittelu, eli poikkeusoloihin konkreettinen varautuminen

kuvio 1: Varautumisen osa-alueet. EK.fi, Varautuminen ja kriisinhallinta.

5.5 Poikkeustilan juridinen vaikutus yleisesti

Poikkeustilaa julkistaessa otetaan käyttöön myös poikkeuslaki. Poikkeuslain voimaan saattamisesta vastaa valtioneuvosto asetuksella. Hallitus ja presidentti yhdessä arvioivat tilanteen, jonka mukaan tekevät päätöksiä poikkeusolojen julistamisesta. (Hakala, 2020) Valmiuslaki määrittelee silti todella paljon asioita, joita poikkeusolojen aikana voidaan tehdä. Kuten valmiuslain 1 luku 1§ toteaa, sen tarkoitus on suojata väestöä sekä turvata sen toimeentulo ja maan talouselämä. (1552/2011)

Tämä kohta voi monesta tuntua erikoiselta, kun esimerkiksi nyt koronan takia paikkoja suljettiin rajoitusten takia. Tällöin juridiset vaikutukset näyttäytyivät kansalle monien pienyrityksien konkurssina. Koronan alussa uutisoitiin vahvasti varsinkin ravintoloiden

pinteestä, mikäli ne suljetaan kuukausiksi. A&S Ravintoloiden toimitusjohtaja Sakari Tainio kertoi maaliskuun lopussa oman mielipiteensä asiaan. Sakari omistaa 14 ravintolaa ja ennusti, että vain 10-15 prosenttia ravintola alan yrityksistä selviäisi puolen vuoden ravintolasulusta. Aalto yliopisto oli tutkinut myös Sakarin mielipidettä. Aalto yliopisto tutki, kuinka kauan matkailu- ja ravintola-alan yritysten kassat kestävät sulusta seuraavaa liikevaihdon romahtamista. Aalto yliopiston raportin mukaan jopa 50 prosenttia yrityksistä ajautuisi maksuongelmiin kuukaudessa ilman ulkopuolista tukea. (Yrittäjät.fi, 2020)

5.6 Poikkeustilan juridinen vaikutus yrityksiin

Poikkeustila vaikuttaa luonnollisesti lähes kaikkiin yrityksiin joillain tasolla, riippuen poikkeustilan syystä. Eri aloihin poikkeustila vaikuttaa tietenkin myös eri tavalla. Esimerkiksi nyt koronan takia monet alat ovat kärsineet enemmän kuin toiset. Juridisesta näkökulmasta tulee kuitenkin muistaa työnantajan veloitteet työturvallisuuslain näkökulmasta, sekä yleisesti työntekijöistä huolehtimisesta.

Valmiuslain 93§:ssä on myös erikseen mainittu, että poikkeustilan sitä vaatiessa, voidaan poiketa työaikalain lepoaikoja ja ylityötä koskevista säännöksistä, sekä vuosilomalain vuosiloman antamista koskevista säännöksistä. Pohjana tälle on perusteltu maanpuolustuksen, väestön terveydenhuollon, toimeentulon tai turvallisuuden taikka maan talouselämän turvaamista.

Näistä voidaan kuitenkin poiketa vain valmiuslain 3§:n 1 ja 2 kohdan mukaisissa poikkeustiloissa. 1 kohta koskee Suomeen kohdistuvaa aseellista tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavaa hyökkäystä ja sen välitöntä jälkitilaa. 2 kohta sen sijaan koskee Suomeen kohdistuvaa huomattavaa aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhkaa, jonka vaikutusten torjuminen vaatii valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöön ottamista. (1152/2011)

Kuten aiemmin mainitsin, vaikuttaa myös toimiala siihen, kuinka työsuhteen kanssa toimitaan poikkeustilassa. Valmiuslain 93§:n kolmannessa kohdassa todetaan, että terveydenhuollossa, sosiaalitoimessa, pelastustoimessa, hätäkeskustoiminnassa ja poliisitoimessa palvelussuhteen ehdoista voidaan poiketa työaikalain lepoaikoja ja ylityötä koskevista säännöksistä. Eli valmiuslain 93§:n ensimmäisen kohdan mukaisesti, jotta väestön terveydenhuolto, toimeentulo ja turvallisuus pystytään turvaamaan. Näiden lisäksi luetelluilla aloilla voidaan poiketa myös valmiuslain 3§:n 4 ja 5 kohdan mukaisesti poikkeusolojen aikana. (1152/2011)

4:s kohta koskee erityisen vakavaa suuronnettomuutta ja sen välitöntä jälkitilaa ja 5 kohta vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaavaa hyvin laajalle levinnyttä vaarallista tartuntatautia. (1152/2011)

Yritysten irtisanomisoikeuksia on myös rajoitettu poikkeusoloissa valmiuslain ollessa voimassa. Valmiuslain 94§:n mukaisesti valmiuslain 3§:n 1 ja 2 kohdan mukaisissa poikkeusoloissa ja niiden perusteella voidaan työnantajan oikeutta irtisanoa työ- ja virkasuhde valtioneuvoston asetuksella rajoittaa. Tällöin tämä valmiuslain pykälä kumoaisi hetkellisesti työsopimuslakia (55/2001), kunnallisesta viranhaltijasta annettua lakia (304/2003) ja valtion virkamieslakia (750/1994). Tämmöisen rajoittamisen tulee kuitenkin perustua maanpuolustuksen kannalta tärkeän tuotannon, väestön terveydenhuollon, toimeentulon tai turvallisuuden taikka huoltovarmuuden edellytysten turvaamiseksi.

6 Toimitilaturvallisuus

Toimitilaturvallisuudesta puhuttaessa tuntuu, että monella tulee ensin mieleen vain lukitus ja hälytysjärjestelmät. Todellisuudessa toimitilaturvallisuus pitää sisällään todella paljon muitakin asioita. Toimitilaturvallisuus riippuu myös todella paljon siitä, millaista yritystoimintaa kyseisessä toimitilassa harjoitetaan. Toimitilat ovat useille yrityksille yrityksen sydän, jolloin toimitilojen toiminnan tulisi olla mahdollisimman vakaata. Toimitilat ovat usein myös rahallisesti arvokkaita, olivat ne sitten omistuksessa tai vuokralla. Kaikkeen saa toki myös vakuutuksia, mutta vakuutusyhtiötkin antavat usein sovittuja etuja, mikäli sovitut ehdot turvallisuuden parantamiseen ja ylläpitämiseen täyttyvät. Rahan lisäksi myös yrityksen tiedot, maine ja muut arvokkaat asiat ovat vaarassa, joten toimitilaturvallisuus ulottuu todella pitkälle yrityksen liiketoimintaan ja varsinkin yrityksen liiketoiminnan jatkumiseen ja kasvamiseen. (Finanssiala, 2020)

Finanssialan keskusliitto on määritellyt turvaluokitukset toimitilojen tarkoituksen mukaisesti. Finanssialan sivuilta löytyy kyseinen kaavio pdf muotoisena. Murtosuojausohjeet on tehty finanssialan puolesta heidän suosituksien mukaisesti. Finanssiala kuitenkin mainitsee, että vakuutusyhtiöillä voi olla omia vaatimuksia murtosuojaukseen liittyen, varsinkin toimialasta riippuen. (Finanssiala, 2020) Toimialaluettelossa on lueteltu eri toimialoja seitsemän sivun verran. Jokaiselle toimialalle on myös määritelty oma suojaustasonsa ja jokaiselle suojaustasolle on tehty oma ohjeensa, mitä suojaustason tulee pitää sisällään.

Nämä ohjeet löytyvät myös finanssialan sivuilta nimillä ”rakenteellinen murtosuojaus I, II ja III”. Ohjeissa on käyty hyvin perustavasti läpi jokaisen vaatimukset. Ohjeissa on huolellisesti selitetty kaikki ohjeen käsitteet, sekä perusteltu hyvin kaikki suojaustason vaatimukset. Ohjeissa on myös paljon kuvia, jotka auttavat hahmottamaan esimerkiksi lukituksen erilaisia muotoja, sekä niiden hyötyjä. Ohjeet on selvästi tehty kaikille ihmisille, jokainen osaa tulkita ohjeita ja toimia tarvittaessa niiden mukaisesti.

Finanssialan keskusliitto myös luetteloii eurooppalaisten ja kansallisten standardien mukaisia palo-, murto- ja vuotovahinkojen vahingontorjuntaan liittyviä tuotteita, mukaan lukien tuotteiden suunnittelijat, myyjät ja asentajat. Kaikki nämä arvioidaan vaatimuksien mukaan, jotka finanssiala niille määrittelee. Tällä varmistetaan järjestelmien hyvä ja tasalaatuinen suunnittelu, asennus, ylläpito ja huolto sekä muut järjestelmiin liittyvät palvelut. (Finanssialan keskusliitto, 2018)

6.1 Toimitilaturvallisuuden tärkeys poikkeustilassa

Itse näen, että mikäli toimitilaturvallisuus on hoidettu yleisesti yrityksessä hyvin, on huomattavasti helpompaa selviytyä myös erilaisista poikkeustiloista. Näen, että mikäli yritys on vakaalla pohjalla yleisen fyysisen turvallisuuden kanssa ja tämän hetken polttava aihe, covid-19 aiheuttaa poikkeustilan, aiheuttaa se silti jokaiselle yritykselle lisää työtä ja riskienarviointia. Uhkaan on tällöin mielestäni huomattavasti enemmän aikaa ja sen leviämisen estämiseen, sekä oman henkilöstön ja toimitilojen suojaaminen on huomattavasti helpompaa. Omaa näkemystäni tukee myös Miettisen kirjoitus kirjassaan poikkeusoloihin varautumisesta. Miettisen mukaan poikkeusoloihin varautuminen koostuu kaikista toimenpiteistä, joita on tehty, jotta yritys pystyisi pitämään toimintavalmiutensa yllä myös poikkeustilassa. Hän myös mainitsee joillain aloilla olevan jopa lakisääteisesti ohjattua poikkeusoloihin varautumista, joka usein tunnetaan nimellä valmiussuunnittelu. Tällaiset alat on nähty poikkeusoloissa elintärkeiksi aloiksi, aloja ovat mm. teletoiminta, joukkoviestintä, logistiikka, lääketeollisuus, elektroniikkateollisuus, energiantuotanto ja elintarviketeollisuus. (Miettinen 2002, 15-16)

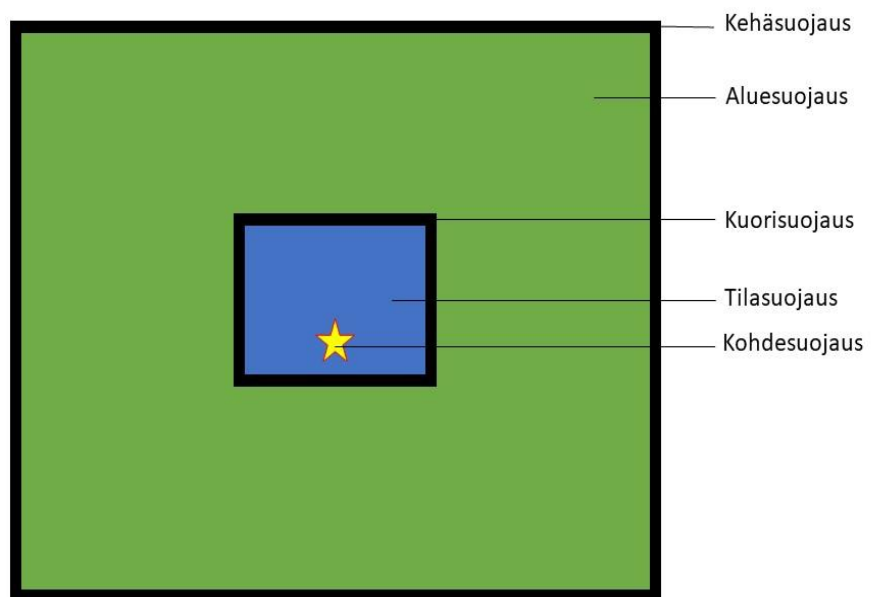
Esimerkiksi mikäli yhtiön toimitilaturvallisuus on ollut hyvällä tasolla ja valmiiksi ja riskienhallinnassa on otettu huomioon myös poikkeustila, on voitu tehdä, vaikka vartioimisliikkeen kanssa sopimuksia tehdessä ennakoivia ehtoja sopimukseen. Mikäli sopimukseen on listattu erilaisia sopimussakkoja, ellei palvelua voida tuottaa, tällöin yritys saa palvelua varmemmin. Tai mikäli pikatilauksella tilattu vartiointi on sovittu kiinteään hintaan tai toimitusvarmuudesta on sovittu, voidaan tällöin säästää suuriakin summia, kun uhka konkretisoituu ja palvelua tarvitaan heti. (Haastateltava #8)

Useissa yrityksissä etätyöskentelyyn siirryttiin keväällä 2020 todella nopeallakin aikataululla, myös haastatteluni tukevat tätä väitettä. Tällöin nopeita päätöksiä tehneet yritykset olivat luultavasti edes jollakin tasolla varautuneet uhkaan ja olivat valmiita siirtämään henkilöstöstä pääosan etätöihin nopeasti. Ihmisten lähtiessä etätöihin toimitilat jäivät kuitenkin tyhjiksi, jolloin toimitilojen turvallisuutta tulee parantaa.

6.2 Kehämalli toimitilaturvallisuudessa

Usein toimitilaturvallisuudesta puhuttaessa, jossain vaiheessa keskustelua esille tulee kehämalli. Kehämalli on mielestäni omiaan auttamaan hahmottamaan erilaisten toimitilojen turvallisuuden tarvetta, sekä yleisesti turvallisuuden hahmottamista kaikille ihmisille.

Teknillisen korkeakoulun Koskenranta on jakanut kehämallin kehä-, alue-, kuori- ja kohdesuojaukseen. (H. Koskenranta 2006) Itse lisäisin tähän myös tilasuojauksen, varsinkin kun puhutaan toimitilaturvallisuudesta. Tilavalvonta tulisi Koskenrannan järjestyksessä kuorisuojauksen jälkeen, ennen kohdesuojausta. Pelkästään sanat riittävät usein ihmisiä hahmottamaan kehämallin idean, sekä tarkoituksen. Havainnollistan kehämallin kuitenkin alle kaaviolla, joka auttaa hahmottamaan kehämallin vielä entistäkin paremmin.

kuvio 2: Kehämalli kuviona hahmoteltuna

Useimmiten kehämallia käytetään, kun pyritään näyttämään erilaisten rikosilmoittimien ilmaisimien valvomaan aluetta. Finanssialan keskusliiton mukaan useimmiten ilmaisimilla tapahtuva valvonta jaetaan neljään ryhmään kehä-, kuori-, tila- ja kohdevalvontaan. Alla olen selittänyt tarkemmin, kuinka jokainen kuviossa esittämäni suojaus määritellään.

Kehäsuojaus on suojausta, jolla pyritään suojaamaan koko suojattavan kokonaisuuden ulointa reunaa, esimerkiksi aidalla, jonka tarkoitus on ennaltaehkäistä alueella liikkumista.

Aluesuojaus on suojausta, jolla pyritään suojaamaan kehän ja kuoren välinen tila. Tämä tila on lähtökohtaisesti ulkotilaa ja kokonaisuuden suurin suojattava. Aluesuojaukseen voidaan käyttää mm. erilaisia ilmaisimia, kulunvalvontaa, sekä kameroita.

Kuorisuojaus on suojausta, jolla useimmiten suojataan ulkotilojen ja sisätilojen välinen kuori. Kuorisuojaukseen panostetaan usein paljon. Haastatteluiden perusteella kehämällin helppoiten ymmärrettävä kokonaisuus on kuorisuojaus, uskon sen vaikuttavan siihen panostamiseen. Kuorisuojaus pitää myös sisällään ovet ja ikkunat.

Tilasuojaus on sisätilojen suojausta kuorisuojauksen jälkeen. Tilasuojaus on usein toteutettu samoin tavoin kuin aluesuojaus, mutta sisätilojen vuoksi se on usein jopa helpompi toteuttaa. Kuitenkin sisätiloissa on myös seiniä ja muita esteitä, jotka myös osaltaan vaikeuttavat tilojen suojaamista.

Kohdesuojauksen tarkoitus on suojella yksittäistä kohdetta, joka on kaikkien aiemmin mainittujen suojausten takana. Kohdesuojauksen kohteena voisi olla esimerkiksi kassakaappi tai henkilö. Tähän voidaan käyttää useita erilaisia ilmaisimia, kuten paineilmaisimet, hälytyspainikkeet, liikeilmaisimet yms.

Finanssialan keskusliitto jakaa myös murtosuojauksen tasot neljään eri tasoon. Tasot riippuvat siitä, minkälaista omaisuutta yritetään suojella ja millaiset mahdolliset kohteeseen tunkeutajat ovat. Jokaista tasoa ohjaa 13 eri aluetta, joiden nähdään olevan tarpeellisia. Nämä ovat valvontatapa, keskus ja ilmaisimet, savuilmallisimet, ilmoituksen siirto, siirrettävät tiedot, ilmoituksen vastaanotto, kohteeseen hälytettävät, asennus, käyttö, käyttäjän ylläpitotoimet, huolto ja palvelun toimivuuden testaus. Jokainen näistä kohdista on myös selitetty tarkemmin auki, sekä annettu esimerkkejä jokaisesta kohdasta finanssialan keskusliiton laatimassa turvallisuusohjeessaan. (Finanssiala, Turvallisuusohje, 2017)

Kyseisen ohjeen tarkoituksena on toimia työkaluna ja apuna, kun valitaan murtohälytysjärjestelmiä ja -palveluita yritykselle. Ohjeessa esitetään, millaiset tuotteet voisivat sopia mihinkin tarkoitukseen, esitellään eritasoiset turvallisuustasot, kuinka murtohälyttimien palvelut toimivat, sekä arvioidaan palvelun tarkoituksenmukaisuutta ja laatua. Lopussa on myös keskeiset käsitteet, jotta ohje olisi mahdollisimman helppolukuinen kaikille. (Finanssiala, Turvallisuusohje, 2017)

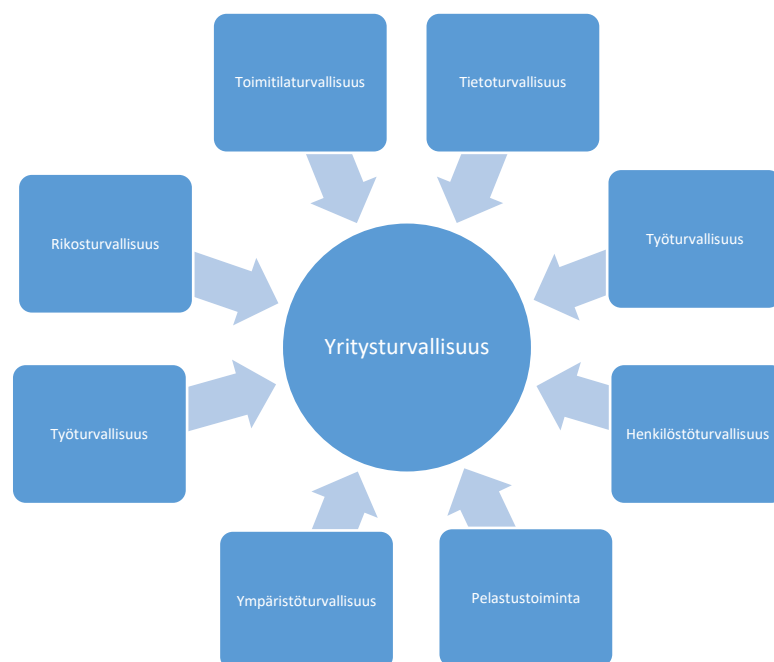
6.3 Toimitilaturvallisuus osana yritysturvallisuuden osa-alueita

Kansainvälisessäkin kirjallisuudessa on huomioitu toimitilaturvallisuus osana yksityistä turvallisuusalaa ja yritysturvallisuutta

Nemeth on kirjassaan todennut, että turvallisuusala on jo pitkään toiminut yritysten, yleisten tilojen ja joidenkin kotien kanssa tiiviissä yhteistyössä. Nyt tekniikkaa käytetään kuitenkin

kasvavissa määrin ja yksityisten koteja suojataan paljon enemmän ja tehokkaammin. Nemethin mielestä tämä ei suoraan kerro turvattomuuden lisääntymisestä, vaan ihmisten mahdollisuudesta riskienhallintaan halvemmalla hinnalla. Samaa ilmiötä Nemeth näkee myös yritysten kohdalla, mutta muutos ei ole niin selvää, koska yritysten turvallisuuteen on aina käytetty aikaa ja rahaa. (Nemeth 2012, 260)

Yritysturvallisuuden perimmäisenä tarkoituksena on suojata yritystä kaikelta, joka saattaisi edes vaarantaa yritystoiminnan. Yrityksille usein suurimpia aiheita yritysturvallisuudella pyritään saavuttamaan esimerkiksi henkilöiden turvallisuutta, tietoa, mainetta, omaisuutta ja ympäristöä. Nämä osa-alueet perustavat yrityksen ja pitävät sen toiminnassa, tällöin niitä on todella tärkeää pyrkiä suojelemaan mahdollisimman tehokkaasti. Näitä asioita suojaamalla, voi kehittää myös yrityksen kilpailukykyä ja parantaa tuottavuutta monellakin tapaa. Tuottavuus paranee usein jo maineen noustessa, sekä myös esimerkiksi sairauslomien vähentyessä tai suurien tietovuotojen sakkujen välttämällä. Tällöin yritysturvallisuutta voidaan pitää toimintona, joka varmistaa yrityksen jatkuvuuden, turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden kaikissa tilanteissa. (EK, 2016) Yritysturvallisuus jaetaan usein osiin, joista toimitilaturvallisuus on yksi kahdeksasta osasta, joihin yritysturvallisuus usein jaetaan. Muut yritysturvallisuuden osa-alueet ovat esiteltyinä alla olevassa kuviossa. Muita usein kuultuja osa-alueita, joita ei vielä ole mielestäni tunnustettu kovinkaan laajasti kirjallisuudessa ovat esimerkiksi tuotannon ja toiminnan turvallisuus, ulkomaantoimintojen turvallisuus ja väärinkäytösten, sekä poikkeamien hallinta. Yleensä nämä ovat mainittu osana jotakin alla olevasta kahdeksasta lajista.

kuvio 3: Yritysturvallisuuden osa-alueet esiteltyinä

Toimitilaturvallisuudessa suurena kokonaisuutena on myös palo- ja pelastustoiminta.

6.4 Toimitilaturvallisuuden juridiset lähtökohdat

Toimitilaturvallisuus on osana työturvallisuutta. Tällöin työturvallisuuslaki luo paljon pohjaa myös toimitilaturvallisuudelle. Toisena suurena lakina määrittämässä toimitilaturvallisuutta on pelastuslaki. Yrityksen toimitiloissa voi olla oman henkilökunnan lisäksi myös esimerkiksi ostetun palveluntarjoajan henkilökuntaa, vieraita tai muita ulkoisia toimijoita. Tämä tekee toimitilojen valvomisesta ja turvalliseksi tekemisestä aina hiukan vaikeampaa, kuin vain oman henkilökunnan osalta. Sillä on toimitilaturvallisuudessa suuri ero, onko kyseessä business park joka palvelee monia pienempiä yrityksiä vai yhden yrityksen oma pientoimisto muutamalla työntekijällä. Tällöin luonnollisesti toimitilojen turvallisuuden luonteessakin täytyy ottaa huomioon asioita täysin eri mittakaavassa ja huomioida erilaisia asioita, sekä niiden toimivuutta.

Työturvallisuuslain 2 luku 1§ käsittelee työnantajan yleistä huolehtimisvelvoitetta. Pykälässä vaaditaan työnantajaa huolehtimaan työntekijöidensä turvallisuudesta ja terveydestä työssä tarpeellisilla toimenpiteillä. Lisänä pykälässä on mainittu työnantajan otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. (738/2002)

Työturvallisuuslain esitöissä on todettu työnantajan olevan velvollinen seuraamaan työympäristöä ja työolosuhteita jatkuvasti, jotta työnantaja pystyy puuttumaan asiaan tarpeellisilla toimilla tarvittaessa. Erikseen on mainittu myös, että on otettava huomioon perimälle ja sikiölle aiheutuvat vaarat. Työnantajan tulee kuitenkin suunnitella, valita ja mitoittaa työolosuhteiden tarvittavat toimenpiteet keskeisten työsuojeluperiaatteiden mukaan. (HE 59/2002)

Esitöissä ei kuitenkaan ole lähdetty määrittelemään eri tapoja, joilla työnantajan tulee velvoitteistaan huolehtia. Esitöissä on annettu tilaa työnantajalle miettiä tarvittavat keinot riippuen hänen toimialastansa, työolosuhteista ja paikalla ilmenevistä vaara- ja haittatekijöistä (HE 59/2002).

Työturvallisuuslain 2 luku 10§ koskee työn vaarojen selvittämistä ja arviointia. Pykälä velvoittaa työnantajaa riittävän järjestelmällisesti selvittämään ja tunnistamaan työssä olevat haitta- ja vaaratekijät. Kaikki tällaiset seikat on otettava huomioon, ellei niitä pystytä poistamaan. Pykälässä todetaan myös, että mikäli työnantajalla itsellään ei ole riittävää asiantuntemusta asiaan, hänen tulee käyttää tähän ulkopuolista asiantuntijaa. Tässäkin työnantajalla on vastuu siitä, että asiantuntijalla on tarvittava pätevyys tehtävän asianmukaiseen suorittamiseen. Tätä kutsutaan työpaikkaselvitykseksi. (738/2002)

Työpaikkaselvityksestä määritellään työterveyshuoltolaissa. Työterveyshuoltolain 3 luku 12§ kuvaa työpaikkaselvitystä enemmän. Työpaikkaselvityksen tulee myös olla kaikkien työntekijöiden nähtävillä tai saatavilla työterveyslain 5 luvun 25§:n mukaisesti. (Tthl 1383/2001) Työpaikkaselvityksen voi siis tehdä työnantaja itse, mikäli omaa tarpeeksi vahvan pohjan ja asiantuntemuksen asioita kohtaan.

Työterveyslaitos on esimerkiksi taho, joka tekee työpaikkaselvityksiä yrityksille ja omaavat tarpeeksi asiantuntevia asiantuntijoita, jotta pystyvät sen tekemään mille tahansa työpaikalle. Työterveyslaitos kertoo työpaikkaselvityksen olevan prosessimaista toimintaa, jota työterveyshuolto pystyy tehokkaasti tekemään yhdessä työpaikan kanssa, saadakseen työpaikkaselvityksestä mahdollisimman kattavan, sekä toimivan kokonaisuuden.

Työterveyslaitos selvittää työnantajalta ensin tarpeelliset tiedot ja tekee usein työpaikkakäynnin, tai useita käyntejä. He myös pyrkivät liittämään työpaikkaselvitykseen työnantajan vastuulla olevan työturvallisuuslain määrittelemän työn vaarojen tunnistamisen ja riskein arvioinnin.

Työpaikkaselvitys on kirjallinen raportti, johon kerätään arviointien tulokset, johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset kyseiselle työpaikalle. Tämän jälkeen raportin tulee lain mukaan olla jokaisen työntekijän nähtävillä tai saatavilla. Työterveyshuolto alkaa selvittämään ja tekemään raporttia vasta, kun työnantaja on ollut yhteydessä heihin ja pyytänyt työpaikkaselvitystä heidän kauttaan. En lähde tässä tutkimuksessa analysoimaan työterveyshuoltolakia, koska koen sen menevän jo hiukan kauas itse toimitilaturvallisuudesta, jota tässäkin kappaleessa käsittelen. Halusin kuitenkin tuoda esille työnantajan juridisia vastuita työntekijöitään kohtaan myös työterveydenhuollon kannalta. Koen työterveydenhuollon kuitenkin olevan osa kaikkea työpaikalla tapahtuvaa toimintaa, sekä olevan hyvä riskienhallinnan väline monessa erilaisessa työnkuvassa, sekä toimitilasta riippumatta. (Sankila, 2016)

Yritys voi olla myös velvollinen noudattamaan lakia kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista 588/2004. Kyseistä lakia sovelletaan elinkeinonharjoittajaan ja hänen työntekijöihinsä vain, jos hän on sopimuspuolena turvallisuusluokitellussa sopimuksessa tai osallistuu sellaisen sopimusta edeltävään hankintakilpailuun tai toimii alihankkijana tällaiselle elinkeinonharjoittajalle. (588/2004)

Valtiovarainministeriö on tehnyt oman toimitilojen tietoturvaohjeen pohjautuen juurikin kyseiseen lakiin kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista. Ohjeessa käsitellään, kuinka olemassa olevia toimitiloja ja niiden turvallisuutta voitaisiin parantaa, sekä auttaa rakennussuunnitelmissa tekemään toimitilioista jo tässä vaiheessa tietoturvallisia. Ohjeen on tarkoitus auttaa organisaatioita huomioimaan lakisäätteiset ja kansainväliset turvallisuussäännösten asettamia vaatimuksia koskien toimitilaturvallisuutta. Ohjetta on

pyydetty käyttämään hyväksi varsinkin toimitilojen muutostilanteissa. (Valtiovarainministeriö, toimitilojen tietoturvaluusohje, 2013)

Kansainvälisessäkin kirjallisuudessa on huomioitu turvallisuuden lakivaatimuksia. Introduction to security kirjassa kerrotaan, että lakivaatimukset vaikuttavat monelle todella monimutkaisilta, se on kaikista tärkein työkalu turvallisuusalan ammattilaiselle. Mikäli ei noudata tai ymmärrä lakivaatimuksia päätöksissään, se voi johtaa todella suuriinkin tappioihin ja menetyksiin. (Fischer, Hailbozek & Walters 2013, 131.)

6.5 Toimitilaturvallisuuden standardisointi

Toimitilaturvallisuudelle ei varsinaisesti ole asetettu standardia, mutta eri toimialoilla voi olla standardeja myytävään palveluun ja tuotteeseen liittyen. Esimerkiksi lääkealalla on käytössä ISO IDMP standardit, jotka määrittävät todella tarkasti, kuinka lääkkeitä voidaan esimerkiksi myydä, säilöä, sekä valmistaa. Lääkealan turvallisuus-, ja kehittämiskeskuksen sivuilla, eli Fimean sivuilla on tarkemmin avattu lääkealan standardien sisältöä. (Fimea)

Itse näen, että lähimpänä toimitilaturvallisuuden kansainvälisiä standardeja on ISO 27002 standardi. Kyseinen ISO standardi käsittelee tietoturvaluusua pääosin, mutta pitää sisällään myös osia toimitilaturvaluudesta, kuten turva-alueiden luomista ja kulunvalvontaa. (ISO 27002)

Lähimpänä standardeja pitäisin elinkeinoelämän keskusliiton ohjeistuksia koskien toimitilaturvaluusua. Toki myös esimerkiksi viranomaisilla on oma standardinsa, joka ohjaa tietoturvaluuden suhteen, tätä standardia kutsutaan nimellä katakri. Katakriin tarkoituksena on, että viranomaiset pystyvät varmistumaan heidän tietojensa olevan turvassa, myös ulkoisilla toimijoilla. Katakria voidaan siis käyttää, kun halutaan selvittää ja auditoida yrityksen turvallisuusjärjestelyjä yritysturvaluususselvityksessä, sekä viranomaisten tietojärjestelmien turvallisuuden arvioinnissa. Katakriin kerrotaan soveltuvan myös siihen, että sitä voidaan käyttää apuna erilaisten yritysten ja yhteisöjen, sekä myös viranomaisten muussakin turvallisuusstyössä ja sen kehittämisessä. Katakriilla pyritään selvittämään kohdeorganisaation tarpeellinen kyky salata ja pitää salassa viranomaisten salaiset tiedot kaikissa käsittely ympäristöissä. Katakriilla tehdyt yritysturvaluususselvitykset soveltuvat kotimaisiin ja kansainvälisiin hankkeisiin. Katakriin vaatimukset perustuvat lainsäädäntöön ja Suomea sitoviin kansainvälisiin tietoturvaluusvelvoitteisiin. (Ulkoministeriö)

6.6 Turvaluusukulttuuri yrityksissä

Työturvaluusukeskus TTK:n tekemässä raportissa käsitellään hyvin keskeisiä keinoja työturvaluuden parantamiseen, sekä määritellään työturvaluus ja annetaan vinkkejä työturvaluuden parantamiseen työpaikoilla. Turvaluusukulttuurilla tarkoitetaan yrityksen

yleisiä tapoja ja suhtautumista turvallisuutta kohtaan. Turvallisuuskulttuuri määrittää turvallisuuden ja terveyden aseman työpaikalla ja työyhteisön toiminnassa.

Turvallisuuskulttuuri pitää sisällään myös yrityksen päätökset, kuinka nopeasti ja millä keinoin havaittuihin turvallisuutta vaarantaviin asioihin puututaan ja onko tavoitteena yrittää löytää niitä aktiivisesti, sekä onko niiden toteuttamisessa onnistuttu hyvin. Turvallisuuskulttuuri rakentuu siis koko työyhteisön yhteisestä halusta parantaa omaa työpaikkaansa, sekä johdon tekemistä päätöksistä työturvallisuuden parantamiseksi. Väitetysti yrityksen puuttuminen työturvallisuuteen liittyviin asioihin vaikuttaa työntekijöihin, sekä heidän haluunsa parantaa oman yrityksensä työturvallisuutta. (Rauramo & Harjanne, 2011) Omia työpaikkoja vertaillen myös työporukassa voi olla erilainen käsitys työturvallisuudesta. Vaikka vuorossa olisi 10 henkilöä samaan aikaan, mutta henkilöt vaihtuvat, voivat toiset työryhmät olla huomattavasti valveutuneempia asioihin, kuin toiset.

Työturvallisuuden väitetään lähtevän aina johtoportasta ja heidän tekemistään päätöksistä. Johtoporras päättää kuitenkin aina, mihin rahaa käytetään ja kuinka. Kuten aiemminkin läpikävin, johdon päätökset vaikuttavat myös työporukan omaan haluun parantaa asioita. Mikäli työntekijät huomaavat, että työnantaja tekee työturvallisuuteen liittyviä päätöksiä heidän toiveistansa ja ehdotuksistaan, heidän motivaationsa ja halunsa vaikuttaa asioihin yleisesti nousee. Päinvastaisessa tilanteessa, jossa työntekijät kokevat, ettei työnantaja välitä heidän työturvallisuudestaan, heidän motivaationsa ja halunsa parantaa sitä on vaarassa laskea. Rahan käytön lisäksi esimiehet myös valvovat kaikkien toimivan ohjeistuksien mukaan, jolloin työturvallisuudesta välittäminen ja tasa-arvoisuus sen toteuttamisessa voi saada työntekijät halukkaammiksi vaikuttaa omaan ja työporukan työturvallisuuteen. Tähän liittyen tukeudun oman mielipiteeni kanssa myös Miettisen kirjaan, jossa hän erittelee pyramidiksi korkeimmalle yrityksen (turvallisuuskulttuuri), seuraavaksi liiketoimintayksikön (esimiehet ja päälliköt), sekä alimmaiseksi yksittäisen henkilön. (Miettinen 2002, 19)

Työturvallisuuskeskuksen mukaan myös selkeät tavoitteet yrityksen puolelta parantaa mahdollisuutta parantaa työpaikan työturvallisuutta. Esimerkkinä he käyttävät nolla tapaturmaa-tavoitetta. Tämä tavoite näyttää työntekijöillekin, että yritys pyrkii kaikkiin keinoin pitämään toimitilansa ja työntekijänsä turvassa. Turvallisuuskulttuuri tarvitsee jatkuvaa parantamista, kuten turvallisuus yleisestikin. Raportissa esille on tuotu neljä asiaa, jotka luovat jatkuvalla parantamiselle hyvät lähtökohdat. Neljä asiaa ovat arviointi, suunnittelu, seuranta ja toteutus. (Rauramo & Harjanne, 2011)

7 Riskienhallinta

Riskienhallintaan törmää kaikkialla. Tässä opinnäytetyössä keskityn kuitenkin yritysten riskienhallintaan. Mielestäni jokaisen yrityksen tulisi miettiä riskienhallintaa ajatuksen kanssa, edes vähäsen.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana on monessa yhteydessä huomattu turvallisuuden olevan objektiivinen ja subjektiivinen tila, joka vaatii uusia tapoja ajatella ja suhtautua, jotta riskienhallinta pysyisi tehokkaana tai olisi tehokkaampaa. Pääosin riskienhallinta perustuu nykyään jo havaittuihin riskeihin ja niiden torjumiseen, sekä varautumiseen. (Kangas, Kujala, Heikkinen, Lönnqvist, Laihonen ja Bethwaite 2019, 68)

Uskon monien yritysten miettivän riskienhallintaa tajuamatta edes sitä, esimerkiksi murto- ja paloturvallisuuden, henkilöturvallisuuden ja muiden yleisten lähes jokaista yritystä koskevaa asiaa sivuten. Olen huomannut monien myös ajattelevan, että sen vuoksihan on olemassa vakuutukset, että ei riskienhallintaa tarvitse sen suuremmin ajatella.

Vakuutusyhtiön kanssa neuvottelemisen ja mahdollinen imagon menetys, liiketoiminnan taukoaminen ja jopa päättymisen ovat kuitenkin asioita, joita voi tapahtua, ellei riskeihin ole varauduttu ollenkaan. Tästä aiheesta keskusteltiin myös jokaisen haastateltavan kanssa, joista jokaisella oli vähintäänkin samansuuntainen mielipide riskienhallinnan suhteen. Yrityksen alasta riippuen mielipiteet riskienhallintaan ja sen priorisointi eri osa-alueille, olivat suurinta vaihtelua mielipiteissä aiheuttava tekijä.

En väitä, että riskienhallinnalla pystyttäisiin varmasti torjumaan kaikki tämmöiset asiat, mutta kuitenkin vähentämään tämän kaltaisten tapahtumien mahdollisuutta tapahtua, sekä mahdollisesti minimoimaan vahingot. Riskienhallinnalla voidaan esimerkiksi liiketoiminnan päättymisen sijaan minimoida riskit siten, että kyseessä on pahimmillaan kyseessä liiketoiminnan taukoaminen päättymisen sijasta. (Suominen 2003)

Arto Suominen kuvaa riskejä riskienhallinnan kirjassaan (2003, 9-11.), mielestäni hyvin kuvailemalla riskejä teoreettisena ajatteluna. Teoreettisen ajattelukautta riski Suominen mukaan yhdistetään aina erilaisten onnistuneiden ja epäonnistuneiden tapahtumien vaihteluksi. Suominen mukaan riskiin liittyy poikkeuksetta myös tapahtumien todennäköisyyksien arviointia. Riskit ilmaistaan myös usein prosenttilukuina, eli 5%:n riskin mahdollisuus tapahtuu siis joka 20.kerta.

Yritysturvallisuuden käsikirjassakin tuodaan esille, että poikkeusoloihin varautumisella on Suomessa olemassa jo pitkät perinteet ja useille toimialoille poikkeusoloihin varautuminen on lakisääteinen velvoite yrityksille. Poikkeusoloihin varautumisen tarkoituksena on pitää yllä, sekä parantaa Suomen kriisinsietokykyä kaikissa tilanteissa. Tarkoituksena on tehdä kaikki mahdolliset toimenpiteet normaaliaikana, sillä kriisin alkaessa ohjeistuksien tekeminen ja

toteuttaminen on liian hidas prosessi ja sitä ei ehditä siinä vaiheessa enää tekemään.
(Miettinen 2002, 175.)

Tähän Suomalaisen teoriaan on myös helppoa itse samaistua, koska alitajuntaisesti riskit tulevat laskettua ainakin jollakin tasolla matematiikalla. Laskemalla riskejä matematiikan avulla, vältetään myös tunteiden ja oman kokemuksen tuomilta virheiltilä riskienarvioinnissa ja riskienarviointi perustuu puhtaasti erilaisiin laskelmiin.

Haastatteluiden ohessa tuli myös selväksi se, että ammattilaisetkin luottavat laskuihin enemmän kuin omaan kokemukseensa. Haastatelluilta sai vastaukseksi esimerkiksi, että vaikka tilanne olisi samanlainen kuin vaikka pari vuotta aiemmin, voi yleinen tilanne olla niin erilainen, että samat toimenpiteet eivät välttämättä toimi tällä kertaa. Siksi myös samankaltaiset tapaukset tulevat pyrkiä aina analysoimaan uudelleen. Samoin myös valmiiksi tehtyjen suunnitelmien ajantasaisuus ja toimivuus tulevat analysoida vielä ennen toimenpiteisiin ryhtymistä, mikäli se vain on mahdollista.

Itsekin olen samaa mieltä siitä, että oma mielipide ja vanha tottumus voi olla riskinä. Tiedostaessaan tämän, on minunkin mielestäni helpompi lähestyä turvallisuusasioita. Valmiit suunnitelmat ovat tietysti aina helpottamassa ja antamassa näkökulmaa asioihin, joita on saanut miettiä aivan rauhassa, eikä tarvitse hätäillä asian kanssa silloin kun tilanne on jo käsillä. Aiemmin tehdyt suunnitelmat antavat siten selvät suuntaviivat mitä tehdä, kun niitä tarvitsee, kunhan tiedostaa varmistamisen merkityksen.

7.1 Mitä on riskienhallinta?

Riskin luonteeseen kuuluu, että ikinä ei voida olla tarkasti perillä lopputuloksesta. Riskille voidaan antaa matemaattinen määrittely, tällöin riski voitaisiin määrittellä muotoon $\text{riski} = \text{todennäköisyys} \times \text{riskin laajuus tai vakavuus}$. Yrityksissä riskit usein Suomalaisen mukaan jaetaan esimerkiksi vähäisiin, kohtalaisiin, suuriin ja katastrofaalisiin. Näihin ryhmiin jaettuna riskejä on myös helpompi hallita, sekä arvioida. Riskien laajuusrajat ja riskien määrittely on vähintäänkin yhtiökohtaista, jollain tasolla jopa henkilöistä riippuvaa. Isommat yritykset luonnollisesti kestävätkin isomman riskin, kuin voimavaroiltaan pienet yritykset. Samoin työntekijän palkkaaminen voi olla toiselle yritykselle vähäinen riski ja toiselle yritykselle jopa katastrofaalinen, eli yrityksen jatkuminen voi joutua vaakalaudalle tämän riskin vuoksi.
(Suominen 2003, 9-11)

Suominen (2003, 12) kirjassaan erittelee riskit erilaisiin riskeihin. Ensimmäisenä esille tulee vahinkoriski, joka toteutuessaan aiheuttaa pelkästään vahinkoa, joka aiheuttaa yritykselle aina tappiota ilman mahdollisuutta voittoon. Tällöin seuraamukset ovat aina haitallisia, mikäli

vahinkoriski toteutuu. Vahinkoriskit ovat usein kohtuullisen helppo siirtää vakuuttamalla yrityksen ulkopuolelle, luonteeltaan vahinkoriskit ovat vakuuttamiskelpoisia riskejä. Vakuutukset vain ovat hintavia, jolloin tulee punnita hyötysuhdetta vakuutuksen ottamisen kanssa. Tämän vuoksi riski on hyvä arvioida, onko riski kuinka todennäköinen ja millaisia lopputuloksia riski saattaisi aiheuttaa.

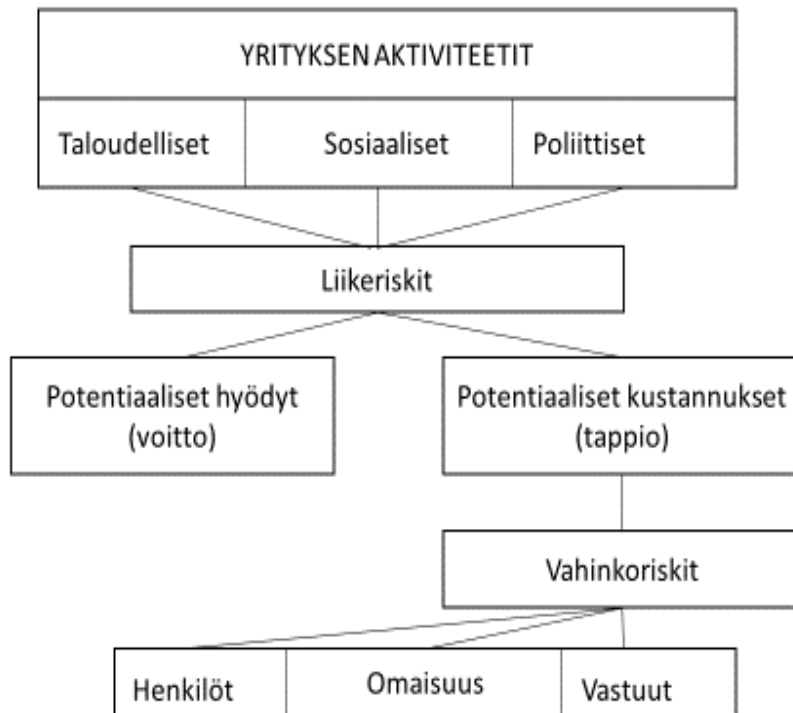
Seuraavana on liiketaloudellinen riski, joka toteutuessaan saattaa aiheuttaa tappion lisäksi myös tuotto odotuksien toteutumatta jäämistä. Liikeriskit kuuluvat liiketoimintaan ja tämän vuoksi nämä riskit ovat todella hajanaisia ja laajalla. Liiketaloudelliset riskit liittyvät aina yrityksen tekemiin päätöksiin. Vähäiseltä riskiltä tuntuva päätös panostaa esimerkiksi tietyn tuotteen tuottamiseen, saattaa muuttua nopeasti vakavammaksi riskiksi, mikäli kyseisen tuotteen kysyntä laskee huomattavasti tai maailmalla tapahtuu jotain odottamatonta ja tuotetta ei voi esimerkiksi kuljettaa enää määränpäähän. (Suominen 2003, 12)

Liikeriskien toteutuessa hyvänä ja tuoden voittoa Suomisen mukaan harvoin edes puhutaan riskeistä, silloin liiketoiminta vain onnistui ja tuotti voittoa. Liikeriskien ongelmana on se, että niitä ei periaatteessa voida vakuuttaa laisinkaan. Tällöin yritys joutuu aina kantamaan mahdolliset seuraukset riskistä. (Suominen 2003, 12-13)

7.2 Riskien jaottelu

Riskejä on monenlaisia ja niitä voidaan jakaa toimintojen varjolla mm. taloudellisiin, sosiaalisiin, ja poliittisiin aktiviteetteihin, joista riskit kumpuavat. Suominen kirjassaan myös mainitsee, että liike- ja vahinkoriskit eivät ole erillisiä riskejä, koska ne riippuvat ja vaikuttavat toisiinsa. (Suominen 2003, 13.) Alla on esitelty Gahinin riskimalli liikeriskeihin ja vahinkoriskeihin liittyen, sekä siitä kuinka ne voivat liittyä toisiinsa ja millaiset vaikutukset sillä voisi olla.

Mielestäni Tämä kyseinen Gahinin riskimalli antaa todella hyvän yleiskuvan siitä, kuinka liikeriskit ja vahinkoriskit vaikuttavat toisiinsa, sekä yleisesti kuinka erilaiset riskit voivat vaikuttaa liiketoimintaan. Riskimallissa on mielestäni hyvin esitetty kuinka erilaiset yrityksen päätökset voivat johtaa tiettyihin vaikutuksiin. Samalla mallissa on pystytty myös esittämään se, kuinka kyseiset vaikutukset saattavat olla jatkumoa isommalle riskille ja sitä kautta aiheuttaa suurempiakin vahinkoja, kuin mitä monet tulevat edes ajatelleeksi.

kuvio 4: Gahinin riskimalli (Suominen 2003, 13)

7.3 Riskienhallinnan eroja eri toimialoilla

Tässä tutkimuksessa käytettiin haastattelututkimusta selvittämään tutkimusongelmaa. Yhtenä tavoitteena itselle haastateltavia mieltiessä oli, että kaikki eivät olisi samalta toimialalta, tai ainakin omaisivat kokemusta useammasta toimialasta. Tällöin koin, että tutkimus on hyödyllisempi laajemmalle yleisölle, sekä vertailu toimialojen ja haastateltavien kesken tulisi olemaan helpompaa, sekä kattavampaa.

Toimialoittain riskitkin ovat usein toki erilaisia. Rakennustyömailla on erilaisia riskejä, kuin palkanlaskentayrityksen konttorissa. Sisäasiainministeriö on vuonna 2012 julkaissut työryhmämuistion Liiketoimintaa turvallisesti (Sisäasiainministeriö, 2013). Työryhmän tehtävä on ollut tutkia ja ratkaista kuinka pysytään tavoitteessa pitää suomalaisyrityksillä edellytykset

harjoittaa liiketoimintaa ilman, että rikollinen toiminta, onnettomuudet ja häiriötilanteet merkittävästi häiritsevät. Kyseinen työryhmämuistio on jatkoa vuonna 2006 tehdyille ensimmäiselle strategialle yritystoiminnan rikosturvallisuuden parantamiseksi.

Sisäasiainministeriön julkaisussa todetaan, että kaupan alalle kerääntyy koko ajan suurempi osuus elinkeinoelämään kohdistuvasta väkivallan uhasta ja omaisuusrikoksista. ICT, logistiikka- ja rakennusalat koetaan julkaisussa kriittisiksi, koska lähes kaikki muut elinkeinoelämän alat ovat niistä riippuvaisia ja mikäli näillä aloilla ilmenee turvallisuusongelmia, ne usein heijastuvat laajasti myös muille aloille. Haasteena Sisäasiainministeriön julkaisussa turvallisuusongelmien vertailussa pidetään sitä, että toimialoilla on todella erilaisia riskejä, koska ne koostuvat erityyppisistä asioista ja ovat täten vertailukelvottomia suoraan. (Sisäasiainministeriö 2013).

Tämä on mielestäni helposti uskottavissa ja jopa nähtävissä. Jokainen osaa kuitenkin yhdistää, kuinka esimerkiksi logistiikka ala liittyy lähes jokaiseen muuhun alaan jollakin tasolla. Mikäli logistiikka alalla on turvallisuusriskejä, jotka esimerkiksi nostavat hintoja, hinnat näkyvät jokaiselle kuluttajalle kauppojen hyllyillä, sekä yrityksille isompien laskujen muodossa.

7.4 Riskienhallinnan toteutus

Riskienhallinnan toteutus on usein hyvinkin erilaista yrityksestä ja toimialasta riippuen. Toki riskienhallinnan suhteen tulee keskittyä hiukan eri asioihin. Heljaste ym. (2018, 14-15) kirjoittavat yrityksen turvallisuusoppaassaan hyvin riskienhallinnan kaikista vaiheista. Kirjassa kehoitetaan aloittamaan riskien arviointi siitä, mitä suojattavaa yrityksellä on. Asiat voivat olla erilaisia, esimerkiksi joko fyysistä ja digitaalista omaisuutta. Kirjassa kehoitetaan vasta tämän arviointi vaiheen jälkeen alkamaan miettimään sitä, kuinka mihinkin riskiin tulisi varautua. Kirjassa kerrotaan, että mikäli arviointi aloitetaan ensin miettimällä uhkia, tulee riskienhallinnasta helposti liian laajaa ja se ei välttämättä enää palvele juuri niitä asioita joiden vuoksi yritys on alun perin alkanut tekemään riskienhallintaa.

7.5 Riskienhallinnan juridiikkaa

Riskienhallinnalle ei itselleen ole säädetty lakeja toimitilaturvallisuudessa, mutta esimerkiksi työturvallisuuslaki ja pelastuslaki pyrkivät kuitenkin ennemmin ennaltaehkäisemään vahinkojen sattumisen.

Työturvallisuuslain ja pelastuslain osalta kävin työnantajan juridisia velvollisuuksia jo aiemmin kohdassa 3.4, jossa kerroin toimitilaturvallisuuden juridisista lähtökohdista. Riskienhallintaa ja ennakointia juridisesta näkökulmasta on käyty läpi myös kohdassa 3.5, jossa käsittelemme yritysten turvallisuuskulttuuria.

Näiden aiempien kohtien lisäksi halusin kuitenkin ottaa riskienhallinnan juridiikan erilleen, koska haluan paneutua tarkemmin hallituksen esitykseen HE 59/2002. Kyseinen hallituksen esitys oli hallituksen esitys Eduskunnalle työturvallisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 59/2002 voimaantullessaan korvasi vanhan työturvallisuuslain vuodelta 1958 Ttl 299/1958. Kyseisessä hallituksen esityksessä oli otettu huomioon Euroopan yhteisön työsuojelua koskevat direktiivit ja Kansainvälisen työjärjestön Suomea sitovat yleissopimukset siten, että esityksen ehdotettavat säännökset täyttäsivät kaikkien näiden vaatimukset täysimääräisesti.

Tässä hallituksen esityksessä työturvallisuuden hallinnasta ja työnantajan velvollisuudesta työolosuhteiden parantamiseen ehdotetaan laissa säädettäväksi aiempaa selkeämmin hallituksen esityksen johdannon mukaan. Johdannossa kerrotaan myös, että työnantajan velvollisuus tunnistaa ja arvioida työhön liittyvät ja työstä aiheutuvat vaarat tulisivat selvemmin velvoitteena esille työnantajalle. (HE 59/2002)

Lisänä esitykseen on lisätty erillinen kohta, että laissa olisi säännös teollisuus- ja liikehallissa tai vastaavassa tilassa toimivien eri työnantajien velvoittavasta yhteistoiminnasta. Itse pidän tätä tärkeänä kohtana, koska varsinkin noin 20 vuotta sitten teollisuus oli suuri ja kasvava ala, jota se on mielestäni vielä tänäkin päivänä. Monissa erilaisissa teollisuusrakennuksissa toimii kuitenkin todella monenkin työnantajan palveluksessa olevaa henkilöstöä ja kaikille tulisi pystyä takaamaan yhtä turvallinen työympäristö ja samanlaiset lähtökohdat oman työnsä tekemiseen riippumatta siitä, kenen työnantajan alla he työskentelevät. (HE 59/2002)

Hallituksen esityksen tarkoitus oli myös säätää velvollisuuksia myös työntekijöille, jolloin heidän tulisi noudattaa työnantajansa toimivallan mukaisesti antamia määräyksiä ja ohjeita, sekä muutenkin noudattaa työnsä ja työolosuhteidensa edellyttämää turvallisuuden ja terveyden ylläpitämiseksi tarvittavaa huolellisuutta, varovaisuutta, siisteyttä ja järjestystä. (HE 59/2002) Koen tällä kohdalla olevan suuri merkitys työntekijöiden keskuudessa, hyvässä kuin pahassakin.

Jotkut työntekijät varmasti näkevät asian negatiivisessa valossa, koska heidänkin tulee huolehtia omalta osaltaan työturvallisuudesta ja kokevat sen olevan täysimittaisesti työnantajan tehtävä. Uskon samojen henkilöiden kokevan asian olevan myös helposti hyväksikäytettävissä työnantajan puolelta.

Yksi haastateltavistanikin toin asian esille esimerkillä, jossa työntekijä ei ollut suostunut käyttämään häneltä vaadittuja suojavälineitä työnsä tekemiseen ja loukannut itsensä. Loukkaantumisesta oli seurannut noin kahden viikon sairausloma, jolloin yritys oli luonnollisesti järjestänyt kuulemistilaisuuden tapahtumasta ja sanktioinut työntekijää siitä, että hän ei ollut käyttänyt vaadittuja suojavälineitä. Työntekijä oli valittanut sanktioista ja

ollut yhteydessä jopa ammattiliittonsa asian suhteen, ammattiliitto ei kuitenkaan ollut ikinä työnantajaan yhteydessä. (Haastateltava #5)

Uskon, että suurin osa työntekijöistä näkee asian kuitenkin positiivisena, koska pääosin ihmiset tykkäävät kutienkin työskennellä siistissä ja turvallisessa ympäristössä. Itsekin koen sen itsestäänselvyytensä työntekijänä, että minulla on itsellenikin vastuuta työturvallisuudessa, myös kollegoiden ja muiden ihmisten osalta. Samainen haastateltava, joka antoi esimerkin negatiivisesti ajattelevasta työntekijästä, korjasin kuitenkin, että pääosin heidän työntekijänsä ajattelevat ohjeistuksien ja tarvittavien suojavälineiden yms. olevan positiivinen asia ja siihen osataan suhtautua myös vakavasti ja ymmärtävästi. Haastateltava kertoi myös, että hänen mielestään suurin merkitys uusien sääntöjen, suojavarusteiden tai muiden varotoimien tehdessä on se, kuinka ja kuka asian esittää. Pelkkä a4 lappu käskyineen työpaikan käytävällä tai lähiesimiehen perusteluiden saattama uusi sääntö ovat hänen mielestään täysin eri kategoriassa. (Haastateltava #5) Tähän on helppo myös itse samaistua, kun muistelee, miten asioita on omilla työpaikoillani esitetty ja kuinka se on vaikuttanut omaan ajatusmaailmaan asian suhteen, vaikka asiat on aina ajatellutkin positiivisen kautta.

8 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimukseen pitää pystyä luottamaan ja tutkimuksen tulee olla eettisesti korrekki. Opinnäytetyötä tehdessä täytyy pitää myös mielessä, että luotettavuus ja eettisyys ovat koko opinnäytetyön ajan tärkeässä ja suuressa roolissa. Tutkimusta tehdessä tulee myös pohtia, vaatiiko tietyt asiat erityistä huolellisuutta. Omassa opinnäytetyössäni erityistä huolellisuutta vaativina asioina olivat salassapitovelvollisuus, tutkimustulosten tallentaminen, tutkimusaineiston kerääminen ja käsittely, sekä lähdekriittisyyden osalta. Kokonaisuutena myös tutkimuksesta saatujen tulosten arvioinnissa on noudatettu hyvän tieteellisen käytännön mukaista rehellisyyttä, sekä yleistä tarkkuutta ja huolellisuutta. (Tutkimuseettinen Neuvottelukunta 2020).

Itse pidän todella tärkeänä tutkimuksen luotettavuutta, eettisyyttä, sekä yleistä ammattitaitoa. Uskon, että tutkimus, joka on noudattanut näitä ohjeita, on aina luotettavampi ja voidaan käyttää useampaan käyttötarkoitukseen, kun koko tutkimuksen ja sen tulosten alkuperä pystytään tarvittaessa vahvistamaan myös muualta.

9 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Näen, että aiheeni eri osa-alueet muodostavat niin laajan kokonaisuuden, että jatkotutkimusmahdollisuuksia on rajattomasti. Kuitenkin mikäli keskitytään pelkästään tutkimaan toimitilaturvallisuuden riskienhallinnan juridisia vaikutuksia poikkeustilassa, on aihe kuitenkin rajattu melkoisen tehokkaasti juuri pelkästään toimitilaturvallisuuden ympärille.

Jatkotutkimusmahdollisuuksia näkisin olevan varsinkin juridisesta näkökulmasta eniten. Suomen laki on kuitenkin melkoisen tulkinnanvaraista, varsinkin suurissa kokonaisuuksissa. En myöskään tästä aiheesta löytänyt kattavia tutkimuksia tai opinnäytetöitä.

Toiseksi suurimpana jatkotutkimusmahdollisuutena näkisin olevan itse toimitilaturvallisuus, koska toimitiloja on monenlaisia ja moneen erilaiseen käyttöön. Tämä tuo haasteen toimitilojen yleiseen tutkimiseen, jolloin rajatumpi ympäristö voisi tuottaa tarkempia tuloksia. Tutkimuksen voisi rajata toimitilaturvallisuuden parissa esimerkiksi vain toimistotiloihin, joissa tehdään vain toimistotöitä päiväaikaan tai vaihtoehtoisesti vain suuriin tehtaisiin, joissa työskennellään 24 tuntia vuorokaudessa vuoden jokaisena päivänä.

Jatkotutkimusmahdollisuutena on tietenkin myös itse poikkeustila ja sen tarkemmat juridiset vaikutukset toimitilaturvallisuuteen. Poikkeustilan voi kuitenkin aiheuttaa lähes mikä tahansa yllättäväkin tilanne, kuten tällä hetkelläkin jylläävä covid-19 virus. Erilaisia poikkeustiloja voisi pyrkiä erittelemään ja tutkia rajatummin, hiukan samalla tavoin kuin toimitilaturvallisuuttakin. Yleisesti poikkeustilan juridisia vaikutuksia toimitilaturvallisuuteen tutkiessa aihe lähtee helposti leviämään liian kattavasti ja on vaikea pysyä tutkimuskysymyksissä, koska omatkin mielipiteet ja huomiot täytyy usein perustella aiheella, joka ei suoranaisesti liity alkuperäiseen aiheeseen.

10 Yhteenveto

Tutkimuksen yhteenvedon aloitan asioista, joiden uskon olevan hyödyksi työelämässä, sekä kenellä uskon tutkimuksen tuottaneen hyötyä. Ensimmäisenä asiana monelle opinnäytetyön lukeneelle tulee varmasti mieleen siinä vahvasti esillä ollut riskienhallinta ja varsinkin toimitilaturvallisuus. Toivon jokaisen lukijan saaneen jotain oppia tai vähintäänkin kertausta siihen, kuinka toimitilaturvallisuus on suurena osana yleisesti yritysturvallisuutta, sekä riskienhallinnan kautta pyritään, sekä usein myös pystytään estämään todella paljon mahdollisia vahinkoja ja kustannuksia. Opinnäytetyössäni asioita on lähestytty myös juridiselta kannalta esimerkiksi lain vaatimuksista toimitilaturvallisuuteen. Lailla perusteltuna toimitilaturvallisuuden parantaminen ja riskienhallinnan lisääminen on varmasti myöskin helpompia perustella yritysten päättävälle henkilölle, jolloin ymmärretään entistä paremmin

asian vakavuus, sekä se, että tietyt asiat ovat oikeasti vaatimuksia ja ne on otettava huomioon.

Kenelle uskon opinnäytetyön olevan hyödyllinen? Laajasti kuvailtuna jokaiselle, joka on kiinnostunut yleisesti turvallisuudesta ja sen parantamisesta. Hiukan tarkemmin yritysten turvallisuusorganisaatioiden käyttöön ja mahdolliseen jatkotutkimukseen. Tarkempana esimerkkinä yrityksessä turvallisuudesta päättävälle henkilölle, joka haluaa oppia lisää ja on mahdollisesti kouluttautunut aivan toiselle alalle ja turvallisuus on jäänyt hieman vähemmälle, mutta vastuuta on annettu kuitenkin huomattavia määriä turvallisuuden parissa. Opinnäytetyössä on kuitenkin käsitelty yleisesti yritysturvallisuutta, sekä tarkemmin toimitilaturvallisuutta sen osana ja riskienhallintaa, sekä riskienhallinnan hyötyjä.

Opinnäytetyössä näytettiin esille, että monet erilaiset yritykset ovat varautuneet hyvin. Nyt koronan vuoksi monet ovat miettineet riskienhallintaa vielä entistä enemmän, sekä tehneet paljon muutoksia olemassa oleviin suunnitelmiin koronan aikana. Yrityksen toimialasta ja toimitilojen käyttötarkoituksesta riippumatta, jokainen on ottanut riksienhallinnan tosissaan ja pyrkinyt omalta osaltaan kehittämään yrityksen ja toimitilojen turvallisuutta. Samoin yritykset ovat haastatteluiden tuloksien perusteella lisänneet budjettiaan varautumiseen ja myös aikaisempi varautuminen on sanottu otettavan vielä laajemmin käyttöön. Usein kunnollisen turvallisuuskulttuurin luomisessa menee kuitenkin aikaa, joten paremman varautumisen tuloksia ei pystytä vielä näkemään luotettavasti.

Itse koen opinnäytetyötä tehdessä saaneeni huomattavasti kertausta yleisesti turvallisuuden suhteen, sekä löytänyt useampia hyviä kirjoja ja muita lähteitä, joihin perehtyä myös muiden asioiden yhteydessä. Samoin myös etsiessäni tietoa poikkeusoloista, itselleni vähemmän tuttua aihetta tuli käsiteltyä tässä opinnäytetyössä todella ajankohtaisena aiheena ja aiheeseen löytyi monenlaista tietoa, jolloin lähdekritiikkiä sai käyttää suurissa määrin.

Omana pohdintana uskon, sekä toivon, että turvallisuuteen aletaan keskittymään yrityksissä enemmän. Monet suuret yritykset omaavatkin jo oman turvallisuusorganisaation ja panostavatkin yritysturvallisuuteensa kokonaisuutena, sekä painottavat tiettyihin asioihin alasta riippuen. Mielestäni myös pienempien yritysten tulisi ottaa turvallisuusasioita huomioon entistä paremmin. Monet pienemmät yritykset pyrkivät kasvattamaan vain liikevoittoaan, vaikka liiketoiminnan jatkuvuuden varmistaminenkin on mielestäni todella suuri asia jokaiselle yritykselle.

11 Arviointi

12 Kuviot

Kuvio 1, Varautumisen osa-alueet. EK.fi, Varautuminen ja kriisinhallinta.

Kuvio 2, Kehämalli kuviona hahmoteltuna

Kuvio 3, Yritysturvallisuuden osa-alueet esiteltyinä.

Kuvio 4, Gahinin riskimalli (Suominen 2003, s.13)

13 Liitteet

13.1 Haastattelun kysymykset

1. Oletko päättävässä asemassa toimitilaturvallisuuden suhteen?
2. Kuinka monta ihmistä yrityksessäsi toimii? a)1-20, b) 21-50, c) 51-100, d) 101->
3. Onko teidän toimitilanne aktiivisessa käytössä (koko henkilöstö kerralla paikalla), vai ennemminkin keikkaluontoisesti tai varastona?
4. Kuinka tärkeänä näette toimitilaturvallisuuden asteikolla 1-5?
5. Kuinka paljon olet ottanut juridisia seikkoja huomioon toimitilaturvallisuuteen liittyvissä päätöksissä? Millaisia seikkoja?
6. Miksi haluat/et halua panostaa toimitilaturvallisuuteen?
7. Oletteko tehneet muutoksia toimitilaturvallisuuteen poikkeustilan aikana?
8. Oletteko miettineet tekevänne vielä enemmän toimenpiteitä poikkeusolojen varalle? Onko aikataulua?
9. Huomasitteko parannustarpeita poikkeusolojen alkaessa?
10. Uskotko saavasi säästöjä panostamalla lisää toimitilaturvallisuuteen?
11. Oletko tietoinen kaikista lain vaatimuksista toimitilaturvallisuuteen ja riskienhallintaan?
12. Kaipaisitko lisää tietoa juridisiin näkökulmiin riskienhallinnassa?

Lähteet

Painetut

Fischer R., Halibozek E. & Walters D. 2013 Introduction to security ninth edition. USA Waltham: Elsevier inc.

Heljaste, Korkiamäki, Laukkala, Mustonen, Peltonen & Vesterinen. 2008. Yrityksen turvallisuusopas. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi S. & Hurme H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Miettinen J. 2002. Yritysturvallisuuden käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Nemeth C. 2012. Private security and the law fourth edition. USA Waltham: Elsevier inc

Nieminen K. & Lähteenmäki N. 2021. Empiirinen oikeustutkimus. Tallinna: Printon Trükikoda.

Ruusuvuori, J & Tiittula, L. 2005. Haastattelututkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen, 2010. Haastattelun analyysi. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoda

Suominen, A. 2003. Riskienhallinta. Turku: Dark Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. Vantaa: Hansaprint Oy.

Valtiovarainministeriö 2013. Toimitilojen tietoturvaohje. Suomen Yliopistopaino Oy

Vehkalahti, K. 2014. *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. Helsinki: Finn Lectura.

Vilkka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilkka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Sähköiset

Eduskunta. (15.10.2020). *Eduskunta.fi*. Viitattu 19.10.2020:

https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LAT/Sivut/valmiuslain-kayttoonottaminen-koronavirustilanteessa.aspx

Eduskunta.fi. (7.7.2020). Noudettu osoitteesta Viitattu 19.10.2020:

https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LAT/valmiuslain-kayttoonottaminen-koronavirustilanteessa/Sivut/kayttoonoton-kasittely-eduskunnassa.aspx

EK, (2016). *Elinkeinoelämän yritysturvallisuusmalli*. YTNK.

Elinkeinoelämän keskusliitto, Yritysturvallisuus. Viitattu 16.3.2021

<https://ek.fi/hyotytietoa-yrityksille/yritysturvallisuus/>

F-Secure. How to stay safe when working from home Viitattu 3.10.2020 <https://www.f-secure.com/fi/home/articles/how-to-stay-safe-when-working-from-home>

Fimea ISO IDMP-standardit Viitattu 11.4.2021

https://www.fimea.fi/laakehaut_ ja_luettelot/spor/iso-idmp-standardit

Finanssiala. (2017). Turvallisuusohje. Tulostettu 4.12.2020

https://www.finanssiala.fi/vahingontorjunta/dokumentit/Murtohalytysjarjestelmat_ ja_ palvelut_ohje.pdf

Finanssiala. Viitattu 19.10.2020.

<https://www.finanssiala.fi/vahingontorjunta/dokumentit/Toimialaluettelo.pdf>

Finanssialan keskusliitto. (14.8.2018). Viitattu 15.10.2020:

<https://www.finanssiala.fi/vahingontorjunta/materiaalipankki/Sivut/Vaatimukset- ja- hakemukset.aspx>

H. Koskenranta 2006. Tulostettu 7.11.2020 <https://www.tml.tkk.fi/Opinnot/T-110.5610/2006/kuorisuojaus-6.pdf>.

Hirvonen. A 2011. Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan.

https://www2.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/hirvonen_mitka_metodit.pdf

Hakala, K. (16. 03 2020). *Eduskunta.fi*. Viitattu 4.10.2020

https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LAT/Sivut/valmiuslain-kayttoonottaminen-koronavirustilanteessa.aspx

HE 59/2002. Hallituksen esitys Eduskunnalle työturvallisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Viitattu 3.11.2020 <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2002/20020059>

ISO/IEC 27002:2013 standardi. Viitattu 10.4.2021

<https://www.iso.org/standard/54533.html>

Kangas A, Kujala J, Heikkinen A, Lönnqvist A, Laihonen H & Bethwaite J (2019). Leading change in a complex world, transdisciplinary perspectives. Viitattu 24.4.2021

<https://library.oapen.org/viewer/web/viewer.html?file=/bitstream/handle/20.500.12657/25927/978-952-03-0845-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Leena Filpus, K. Kauppalehti (2020). Alueen brändi ohjaa sijoittumista. Viitattu 20.10.2020

<https://toimitilat.kauppalehti.fi/Artikkeli/toimitilan-sijainnin-valinta>

P. Rauramo & K. Harjanne, T. (2011). *Työturvallisuuden perusasiat kuntoon*. Tulostettu 25.10.2020 https://ttk.fi/files/4998/tyoturvallisuuden_perusasiat_kuntoon_netti.pdf

Sankila, M. (2016). Mitä työpaikkaselvitys tarkoittaa? Viitattu 25.10.2020.

<https://www.ttl.fi/tyopiste/mita-tyopaikkaselvitys-tarkoittaa/>

Sisäasiainministeriö (2013) Liiketoimintaa turvallisesti. Viitattu 21.2.2021

TarTL 1227/2016. Tartuntatautilaki. Viitattu 21.2.2021

TTL 299/1958. Työturvallisuuslaki (vanha). Viitattu 8.3.2021

TTL 738/2002. Työturvallisuuslaki. Viitattu 14.10.2020

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

Tthl 1383/2001. Työterveyshuoltolaki. Viitattu 15.10.2020

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011383#L3P12>

Ulkoministeriö, Katakri- tietoturvallisuuden audintoitityökalu. Viitattu 11.4.2021.

<https://um.fi/katakri-tietoturvallisuuden-auditointityokalu-viranomaisille>

Yrittäjät.fi. (27. 3 2020). *Konkurssiaalto väistämätön*. Viitattu 13.10.2020:

<https://www.yrittajat.fi/uutiset/623141-konkurssiaalto-vaistamaton-pitkan-linjan-ravintoloitsija-nyt-lohduton-tilanne-ja-ala#541ec5ec>

ValmiusL 1552/2011. Valmiuslaki. Viitattu 14.10.2020

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552>

Julkaisemattomat

Haastateltava #5 haastattelu. Viitattu 8.3.2021.

Haastateltava #8 haastattelu. Viitattu 11.4.2021